

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 4 coroane.
Pe o jumătate de an 2 coroane.
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia” Iosif Marshall, Sibiu

Apare în fiecare Duminică

INSERATE:

se primesc la biroul administrației, (strada Poplăcii nr. 15).
Un șir garmond prima dată 14 bani, a doua-oară 12 bani, a treia-oară 10 bani

Ce face școala.

Di inv Ioan Pampu, președintele d-s-părțământului Alba-Iulia a »Reuniunii învățătorilor români gr.-cat. din arhidieceasa de Alba-Iulia și Făgăraș« a rostit la adunarea despărțământului, în 27 Octombrie c. vorbirea, ce o publicăm mai la vale. 'I-am dat locul de frunte al foii noastre, fiindcă dl Pampu arată foarte frumos, ce face școala la un popor și stăruie, ca poporul nostru să fie tot mai mult cultivat și împărtășit de învățătura de carte, pentru ce luptăm și noi, ca sinceri și binevoitori prietini ai țeranului nostru.

Eată frumoasa vorbire:

Emoționat sunt în aceste momente; sufletul meu se umple de bucurie când văd pe frații învățători din cercul nostru întruniți în Reuniune în număr aproape complet și încunjuțați încă de mai mulți prietini cunoscuți ai școlii noastre de aici — întruniți, nu ca să facem pietrii scumpe, ci învățători și popor, să căutăm prin muncă împrumutată mijloacele, cari ar putea contribui la înălțarea școlii române conform recerințelor timpului; știut fiind de toți, că numai școala este aceea, care ridică popoarele la mărime, le abate dela decădintă și le ridică din ruină; lipsa de școală despoaie pe om de demnitate sa, îl degradează la stare de animal și-l face sclav altora.

D-lor! Cine nu vede astăzi între-cerea chiar între singuratici și între popoare într-o a se lumina care de care mai mult și a se urca om peste om, popor peste popor, întocmai prin mai multa sa știință, prin mai marea sa luminare și istețime?

Incă înainte de aceasta cu 50 de

ani Iules, unul dintre oamenii de progres ai Franciei, zicea: »Poporul care știe mai multă carte va fi poporul cel mai covârșitor peste toate popoarele«. Cuvintele acestea au fost adresate în special Francesilor, dar' Francesii nu înțeleseră puterea lor, decât pe jumătate. Ei crezură, că pentru a fi poporul covârșitor, era destul să ducă știința cât mai departe prin tot felul de invențiuni strălucite, mărginindu-se a îmbogăți învățământul superior numai, ridicând cu deosebire universitățile lor la cele mai perfecte instituțiuni din lume. Tot în acel timp însă o altă mare națiune, Germanii, auzind aceleași cuvinte, înțeleseră, că științele superioare nu pot avea temei pentru un popor decât atunci, când întreagă masa poporului va posedă atâta cultură, încât să poată esista o legătură înțeleasă între masa de jos și cea de sus. Astfel Germanii — nu ca Francezii, au folosit toate mijloacele într-o a comunica înțelegerea progreselor realizate de știința superioară la întreaga masa poporului lor prin școli sătești numeroase și de model pentru toată lumea. Și rezultatul a fost, că în 20 de ani Franția a căzut din rangul prim al popoarelor, ridicându-se Germania la acel rang.

Viitorul popoarelor este prin urmare de acum numai școlile sătești!

Și pentru-ca să nu creadă cineva că eu le zic acestea din ambițiune, fiind învățător, pentru convingere, va fi destul să judecăm, că ori-cât de luminat ar fi statul seu major, adecă oamenii cu cari se ajută la conducere, rezultatul atîrnă de sigur numai dela înțelegerea cu care masa cea mare a

simplilor soldați va ști să primească și să exerciteze povățuirile date.

Tot asemenea și un guvern, ori-cât de bun, nu va reuși a face pe un popor fericit, decât în măsura înțelegerii cu care întreaga masă a aceluia popor va ști să primească și să se folosească de planurile aleșilor sei. Cum se exprimă Schiller: »că un popor ignorant și fără școală este întocmai ca un om de tot orb, cu care o persoană cu ochi nu se poate ajuta nici-odată la nimic«. Deci cu drept cuvânt se susține, că popoarele mai luminate și mai înaintate de azi s'au ridicat în toată privința numai ridicând școala poporală la adevăratul nivel.

Ear' dacă suntem pătrunși de adevărul, că școala este altarul civilizației și arma cea mai ascuțită împotriva ori-cărui dușman, nu mai încapă îndoială, că apostolul chemat a servi la acest altar și acel căpitan, Domnilor, chemat să înzestreze poporul cu aceea armă este învățătorul.

Cu 40 de ani înainte de aceasta a exclamat Surdul Bromgham că »Dominantele epocii noastre este învățătorul, căci alfabetul seu este mai puternic decât baionetul soldatului«. Și aceasta s'a adevărit cu 2 ani mai târziu, la 1866, când Austria a fost strivită de armatele Prusiei; atunci toți scriitorii bine-cugetători și toți publiciștii de frunte austriaci se uniră într'un glas a striga: »nu regimentele prusiene ne-au învins la Sadova, ci școlile prusiene, și de voiți în viitor a câștiga pe câmpul de luptă victorii strălucite asupra Prusiei, mergeți de-i închideți școlile și omoriți pe dascălii sei«.

FOIȚA.

Colindele noastre.

(Urmare și fine).

Românii deci cutreeră țeara să-și afle Domn și în urmă aud că:

»Ast domn bun de casă
Are un cocon
Bun de-a-l pune domn«.

Și-l cer. Dar' mă-sa nu-l dă, căci e prea tinăr, nu știe să încalce calul, nu știe să strîngă frêul, nici să încingă sabia și să bată oști Dear trimișii îl cer cu stăruință, căci în oaste sînt ostași bătrâni, cari îl vor învăța toate acestea. Ear »coconul pleacă apoi cu oștile.

Tot așa, în Colinda de Viteaz (p. 53) se cântă o faptă vitejească a unui tinăr, care, biruise o cetate. În Colinda de oștean (p. 56) se cântă vitejia unuia, care a scăpat din război, trecînd marea călare.

Colinda însă preamărește mai rar și fapte bune, binefacerile.

Așa în Colindul lui Dumnezeu (p. 29)

ni se spune, că se scâldea în rîu Dumnezeu, Sfântul Ioan, sf. Crăciun și toți sfinții; ear' mai în jos de vadul lor se scâldea stăpânul casei. Atunci Dumnezeu întrebă: »Cui te potrivești tu omule, de te scalzi în rînd cu noi? Mie, ori unuia dintre sfinți?« »Nici unuia răspunde omul, ci mă potrivesc binelui ce am făcut. Am făcut casa lângă drum și am uiluit pe toți trecătorii, am făcut fântâni pe câmpuri și pe locuri fără apă«.

Acest fel de colinde sînt rare, fiindcă binefacerile sînt fapte reale și nu pot fi mirate, adecă puse în socoteala ori-și cui, când nu le-a făcut; dar' vitejile războinice cântă fapte închipuie, pe cari le spui, ca să fie spuse.

2. Unele colinde cântă faptele povestite de evangeliști. Nașterea Domnului Christos, prinderea lui și restignirea.

Originea lor trebuie căutată în cântece bisericesti. Numărul lor e foarte restrins. Cu mult mai multe sînt acele, cari cântă legende, fapte nepovestite de sfințele noastre cărți, a căror origine — fie mai veche, fie mai nouă

decît creștinismul — n'au de-a face cu el aproape nimic, ba de multe ori povestesc fapte cu o concepție opusă învățăturilor creștinești. Așa în Colindul sf. Mării (p. 31), ni se spune, că Maria Maica Domnului, pe când se pregătea să-și boteze fiul, aude că 'i-l-a botezat fără știrea ei, sfântul Ioan.

Atunci »Sfânta Maria« de ciudă și de mânie »dete în foc ca să ardă, dar'

Busuiocul stîns focul.

Ea încearcă din nou, ca să se omoare, sărînd în apă, însă apa n'a înecat-o.

A treia oară s'a aruncat în sabie, dar' sabia n'a voit s'o taie. Deci, e vorba de o încercare de sinucidere a sf. Maria, și pentru ce lucru puțin!

Acest fapt, ca legendă poporală nu-și poate avea originea în creștinism. Într'altă legendă se spune, că Maica Domnului, când a fost să nască, a venit în casa unui Sas, care însă a alungat-o. Ea a intrat în casa unui Român, care a primit-o cu drag, și a născut Maria. Această legendă e mai mult etnică, și prin sas se arată popoarele creștine

On. adunare:

In cele premerse am atins în lialmente generale icoana sorții altor popoare.

Privind însă în cartea sorții poporului nostru mult cercat, ne-am întâlni cu o sumedenie de necasuri, sub povara cărora dacă ar fi stat popoarele amintite, și altele ce le vedem azi atât de înaintate, nu sute de ani cum a stat poporul nostru, ci zeci de ani numai, poate nici nu ar mai exista. Istoria, această carte a sorții popoarelor, ne spune că mulțime de necasuri și suferințe a fost partea noastră. Istoria ne spune, că cea mai mare nefericire pentru acest popor a fost tocmai faptul, că *nu-l era iertat* să umble la școală, să învețe și el carte.

O, munți și dealuri, codrii și câmpii — așa exclamă un bărbat de frunte al națiunii noastre — la multe văiete și dureri ați fost martori, dar' nici unul din sumedenia de necasuri nu ne-au făcut așa de mare stricăciune, ca și oprirea Românului de-a învăța carte și de-e avè școală.

Și am văzut că »a fi lipsit de lumina cerească a învățaturii și a orbeca pururura în întunerecul neștiinței, este cea mai grea pedeapsă pentru ființa omnească«.

'Mi-se va reflecta că de 30—40 de ani încoace și noi Românii avem școli mai în toate satele și totuși încă și azi după 30—40 de ani masa poporului nostru nu se află încă ridicată pe nici o treaptă de cultură mai sus, ba chiar o mare parte nu știe nici măcar ceti sau scrie, încât și azi cei mai mulți își încovoiaie degetul pe cruce.

Aceasta nu poate fi de mirare, dacă ne vom gândi la aceea, că până acum se aplicau ca învățători la cele mai multe din acestea școli numai niște »țircovnici« de pe la biserici fără pregătirile recerute; și dacă ne vom gândi că noue ne-au lipsit până acum mijloacele puternice de consolidare, simțul de unire și de dragoste adevărată către ceea-ce ne-ar fi bun și folositor noue. Ne-au lipsit acele mijloace, prin cari alții s'au ridicat: *unirea, care dă putere și care face pe cei ce se unesc,*

neortodoxe, cari n'au frumosul obicei al colindării, și în special Sasul, care e sgârcit și cum spune colinda: »de veste cum au prins porcii și-au închis, socurii și-a des'ăsat, cânilor ne a dat, în goană ne-a luat«.

Intr'ale colinde un caracter în aparență religioase, se face în vâlmășag de credințe păgâne și creștine. Așa în »Colindul sfintei Vineri« se spune: că sfânta Vineri venea la Dumnezeu și se plângea, că ea a creștinat și a botezat multă lume, dar' »Cetatea Irodului« i-s'a împotrivit. Dracii de aici au bătut-o, au schingiuit-o, au fiert-o trei zile într'un cazan. Atunci Dumnezeu dă poruncă Sfinților Ioan, Petru și Ilie să bată cetatea Irodului și Ioan a bătut-o cu aghiasmă, Petru cu ploi și Ilie cu fulgere, ear' dracii de spaimă s'au botezat

Intr'altă colindă zeitatea păgână Venus, devenită sfânta Vineri, d-vine o martiră: cetatea Irodului e locuința de draci, cari la urmă se fac creștini E curios să încreștinești dracii! Apoi sf. Petru ajunge stăpânul ploilor etc. Tot atâtea conf siuni, sau elemente mi-

tari în fața dușmanului și conștii de glasul timpului!

Domnilor!

Săraci nu suntem noi, cum se afirmă cu predilecție, căci din sărăcia noastră am zidit palate pompoase și altele și altele. Fără sărac să numește azi numai cel fără carte, care orb se numește și pe care cei-ce au carte, cei-ce ved il duc de ață ca pe orbul — tirându-l prin toate șanțurile și lovindu-l de toți păreții.

Azi sărac poate ajunge numai cel lipsit de cereasca lumină, de învățatură, care orbecă purura în întunerecul neștiinții.

Doar vedem, că și o plantă așezată la întunerec, dacă zărește pe undeva licurind o rază de lumină, trage cu putere către lumina datătoare de viață, și-și întinde lăstăreii cruzi, spre primirea nutremintului dulce și de viață dătător; ear până e la întunerec stă pe loc, nu crește, nu înverzește și nu înflorește.

Așa nisuiesc toate popoarele către lumina cerească a învățaturii, punând mare preț pe școală, adevă pe creșterea omului. Ba cei trecuți prin școală, cei luminați știu crește și plantele și animalele alt-cum, căci tot ce este necrescut este brut și fără farmec și și mai greu de folosit.

Apoi animalele de casă, cari odinioară străbăteau codrii cei mari și prin vâgăunile munților stâncoși, strivind cu puterea lor tot ce le sta în cale, astăzi își încovoiaie grumazul la jug cu plăcere, au devenit îmblânzite prin creștere. Arborii sëlbatice transplantați în grădină și crescuți cu pricepere ne dau nu numai poamele cele mai gustoase, ci și o frumoasă avere!

Și ce gândiți, iubit popor, dacă alții, luminându-și mintea în școală au ajuns la diferite metode de-a nobilita plantele și animalele, încât am văzut cu ochii vînzându-se viței de câte un an cu 600—700 cor. unul etc. etc. *ajungînd astfel ușor la avere, oare n'a sosit timpul suprem ca să ne adunăm și să ne consultăm cu bunăvoință și dragoste și noi Românii — nu făcînd politică lată — ci căutînd forme și mijloace de înaintare în toate direcțiile*

tice neasimilate. Altele dintre legendele cîntate de colinde, puține la număr esplică originea sau însușirile unor animale, cari sînt privite ca sfinte, sau ale unor anumite lucruri Așa e colinda, în care boul, calul și oaia își dispută întâietatea ca animale folositoare. Boul »răstoarnă pămîntul de răsare grăul roșu«; calul »te duce, te și aduce«; ea' »oaia te îmbracă«. Intr'alt colind povestește însuși Christos cum s'a născut grăul din sudoarea feții sale în ceasul morții ș. a.

Două colinde ni-se par, dintre cele ce cîntă legende mai de importanță

Amîndouă sînt de origine păgână și de natura cosmogonică.

Intr'una se spune, cum se scaldă »bêtrînul Crăciun« Ioan, sf. Ioan și cu Christos și se judeca unul pe altul, care e mai mare.

Care e mai mare

Și mai de demult.

Ear' într'altul se spune, cum Dracii au intrat în raiu și au furat »soarele și luna« și raiului cununa.

»Albina«.

G. Coșbuc.

In viitor nu ne vom mai pute plînge că am fost încătușați și de aceea n'am înaintat. Azi cătuși nu mai avem pe mâni; suntem liberi și ne putem mișca liber pe ori-ce cale de înaintare, numai voință și știință să avem!

Pêtrunși de acestea gândiri și noi învățătorii ne-am *nuit puterile prin înfințarea tinerei noastre Reuniuni* dându-ni-se ocasiunea a veni în atingere și cu poporul, că împrumutat să ne ajutăm și împrumutat să delăturăm piedecile, ce ne stau în calea înaintării școalei noastre.

Pêtrunși de aceste gândiri, zic, cu îndoită tragere de inimă vom lucra noi învățătorii sub steagul reuniunii noastre și nu vom privi până-ce vom pute trezi iubirea și alipirea ce o dătoarește poporul școalei sale, făcînd să priceapă și trebuința de-a nu se feri de jertfele ce i-se cer pentru susținerea ei. Atunci, atunci fraților învățători, și soartea noastră se va îmbunătăți! Atunci, când vom face să înțeleagă poporul, că învățătorul e pêtruns de chemarea sa, că iubește adevărul și că este acel centru spiritual, care chemat este să încâlzească inimile tuturor și să lumineze mințile tuturor!

In fine ultimul cuvînt ce vi-l mai rostesc dela acest loc este acela al mulțumirii mele pentru înfătoșarea la aceasta adunare — ne rămîndu-mi alta, decât a vă ruga pe toți a da mîna de ajutor reuniunii noastre, al cărui rost 'mi-l-am arătat așa, după-cum eu îl pricep!

Tratat comercial cu Italia.

Pentru încheierea unei legături comerciale provizore între monarchia noastră și Italia s'afă deja în Roma trimișii austro-ungari. In curînd s'vor incepe acolo pertractările.

Nou partid slovac.

Ziarele ungurești sînt informate, că Slovacia au întemeiat un nou partid, spre a lucra pentru prietinia dintre Cehi și Slovaci. Foaia noului partid este deocamdată »Slovenski Tyrdens'k«, care iese în Bpsta.

Deputații sași și partidul liberal.

Fruntașii politicieni sași au ținut s'apteină aceasta o adunare în Sibiu, în care s'a hotărît, ca deputații sași să fie provocați a intra în partidul liberal, sprijinind astfel pe Tisza. Deputații sași au fost până acum afară de partid.

Sașii »verzii« nu sînt mulțumiți cu aceasta hotărîre și foaia lor »Kronstädter Zeitung« zice că aceasta e o căciulire, o ingenuchiere înaintea lui Tisza.

Convenție cu Grecia.

In curînd se va încheia între monarchia noastră și Grecia o convenție militară. Aceasta convenție privește cu deosebire stările din Albania.

Abzicerea baronului Appel.

Capul ocărnuirii Bosniei și Herțegovinei, baronul Appel a abzis din postul seu, după o slujbă de 21 de ani El s'retrage din cauze sanitare. Nu s'știe încă, cine-i va fi urmașul.

Situația. Stările s'au schimbat foarte puțin la noi în Ungaria. În dietă și în casa magnaților s'au ales membrii delegațiilor, cari se vor întruni în Viena cu membrii austriaci.

În dietă se desbate proiectul de recruți (răgute), dar' lucrurile nu merg înainte, din cauză, că opoziționalii continuă cu împotrivirea sau cu obstrucția, ținând vorbiri lungi, cerând votări, provocând scandale și punând fel de fel de pedeci. În asta stă obstrucția. La stăruința lui Tisza se țin câte două ședințe pe zi

Cu toată marea împotrivire o parte însemnată a opoziției s'a mai îmblânzit, temându-se de dizolvarea dietei.

Din România.

Deschiderea parlamentului

Parlamentul României a fost deschis de către regele Carol cu mesagiu regal, în care se vorbește de progresele țării și se anunță câteva proiecte de legi. Deschiderea s'a făcut cu frumoasele ceremonii obicinuite.

Nou ministru.

Vice-presedintele camerei deputaților, Emanoil Porumbaru a fost numit ministru la lucrările publice în ministerul lui Sturdza.

O aniversare.

Acum s'au împlinit 25 ani dela alăturarea Dobrogei la România. Din acest prilej au fost sărbări frumoase în Constanța și Tulcea.

A fost de față și prim-ministrul Sturdza, care a ținut un discurs în care a zis că Dobrogea e pentru vecie legată de România. La banchetul, la care au luat parte și consuli diferitelor puteri, prim-ministrul Sturdza a ținut un toast pentru M. Sa Impăratul Francisc Iosif și pentru toți domnitorii, a cetit telegrama M. S. Regelui Carol I. în care M. Sa mulțamește pentru feliicitările sosite din toate părțile țării, accentuând că prin sângele eroilor români Dobrogea pentru totdeauna este unită cu România.

Telegrama a fost primită cu mari ovații.

DIN LUME.

Agencie diplomatică bulgară în Berlin.

Până acum Bulgaria nu avea în Berlin agent sau trimis diplomatic, din cauză, că guvernul german cerea, ca la primiri oficiale agentul Bulgariei să apară totdeauna ca un însoțitor al ambasadorului Turciei. Prin aceasta era adecă să se arete, că Bulgaria e atârnată de Turcia

Acum însă se vestește din Berlin, că guvernul nemțesc a abzis de pretensiunea sa și așa Bulgaria va avea în curând agencie diplomatică în Berlin.

Afacerea Macedoniei

Guvernul turcesc a primit să îndeplinească reformele cerute de Rusia și Austro-Ungaria pentru Macedonia, dar' nu deodată ci pe încetul. Ântâiu se va numi în Macedonia un inspector suprem, ear' pe lângă el

doi sub-inspectorii, unul Rus și altul austro-ungar.

Atâta au ajuns Bulgarii răsculați în Macedonia. Dar' se vede, că ei cu aceasta nu sânt mulțumiți și n'au încredere în Turci. de oare-ce căpetenia lor, Boris Sarafov vrea să facă o călătorie prin Europa și să ceară dela băibații de stat autonomie pentru Macedonia.

Rusia și Japonia.

Neînțelegerea dintre Rusia și Japonia, care se mai domolise, s'a înăsprit de nou. Neînțelegerile cum știm s'au ivit din pricina Mangiuriei și Corei, două țări, în cari Japonia nu voiește a suferi influința Rusiei. Chinezii din Mangiuria se arată foarte dușmănoși față de Ruși, cari au avut mai multe ciocniri cu ei, ear' Coreenii sânt iritați contra Japoniei, din cauză, că Japonezii duc tot mai multă miștie în porturile Corei

Se crede însă, că la războiu nu va veni treaba, nelăsând aceasta celelalte puteri.

Știri mărunte.

Espediția engleză în Tibet, o țeară în Asia, care se află spre mează-noapte dela India, va merge numai până la orașul Giankse, de unde se vor începe de nou pertractările cu Tibetienii.

Noul guvern al Italiei, în frunte cu Giolitti s'a prezentat în cameră și senat, dezvoltându-și programul.

Germania a recunoscut noua republică Panama din America-de-mijloc.

Dela Români din America.

Dintre scrisorile primite zilele acestea din America, dăm azi următoarele:

Pittsburg, Nov. c.

Iubiților cetitori ai »Foi Pedorului« și fraților Români. E foarte grea și cu primejdii și cu mari cheltuieli călătoria până aici, e foarte grea, și cu primejlii munca aici, e foarte greu pentru sutele și miile de oameni, cari n'au de lucru, și ar merge acasă și nau mulți cu ce. Dară mai grea decât toate aceste este dorul nevestei, al copiilor, dorul părinților, al neamurilor și pretinilor, și dorul de patrie, cari toate adunându-se pe capul omului, de abia le mai pot suporta. Voi fraților Români, cari mai puteți urni necazurile de pe o zi pe alta, stați acasă, eară cari sânteti siliți a veni, apoi o singură povată vă dau; Punevăți toată nădejdea, credința, și iubirea, în atotputernicul D zeu și-n Maica D-lui, căci numai cu ajutorul acestora veți putea suporta mai cu înlesnire greutățile și necazurile, cari vă întâmpină aici și până aici.

Damitru Iridon

*

Alliance, 16 Nov. c.

Aici în America de mează-noapte e vreme de vară. În 15 Nov. seara a venit o vreme moale cu fulgere și tunete, ca în timpul verii

Mai departe vă înștiințez, că îi rău de bieții oameni, cari lucră afară, dar' mai rău de cei fără de lucru, cari sânt foarte mulți și străjuiesc porțile la fabrici toată bună ziua

N. M. abon. nr. 4203

*

Din scrisorile mai vechi mai dăm de scrisoarea în versuri a lui Florea Costan din Ațel.

El de scrie greutatea cu care au trecut marea pe care se ridicau

»Valuri, cât dealuri de groase,
De băgau fiori în oase»,

apoi continuă așa:

Cântă cuce unde-i fi
În mijlocul Americii.
Că eu de te oi auzi
Din fabrică oi u ieși
Și la tine oi u veni,
Și la tin' oi u asculta
Că mie ce-mi cânta
La fabrică oi u plecă
Și lucru 'mi-l-oi u găta,
'Și oi scrie o cărticea
Scrisă chiar de mâna mea
'Și oi da la o păsărea,
Du-te dragă păsărea
Du-te tu în țeara mea,
Spunele bine se știe
La întreaga familie.
Spunele cu gura ta
Că America-i țeară rea,
Că lucrăm Dumineca
Nu ne crede nimenea
Făr' cari vine va vedea ..

și așa mai departe...

Dela „Asociațiune“.

I.

Apel către publicul român.

Adunarea generală a »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«, ținută la anul 1897 în Mediaș, a hotărât înființarea unui muzeu istoric și etnografic al Românilor din Ungaria și Transilvania, și publicul român apreiând după merit, însemnătatea acestei instituțiuni, a întâmpinat inițiativa »Asociațiunii« cu cea mai mare însuflețire.

Toate păturile societății românești s'au arătat pătrunse de convingerea, că prin înființarea așezământului proiectat de »Asociațiune«, generațiunea de astăzi își împlinește o sfântă datorie față cu acele figuri mărețe, căror avem să le mulțămim renașterea elementului nostru, și că s'ar face vinovată de ocara posterității, dacă nu i-ar transmite neștirbită moștenirea națională ce a găsit.

Acestei convingeri și însuflețirii poporului nostru, pentru idealurile sale naționale, este a se mulțami, că »Asociațiunea« deja astăzi, abia după 5—6 ani dela memorabila hotărâre din Mediaș, s'a și putut apuca de realizarea muzeului nostru național.

Prin contribuiriile fundatorilor și altor donatori, prin loteria aranjată în acest scop, și în deosebi prin splendida donațiune de 24.000 coroane, cu cari Ilustrii bărbați dl Alexandru de Mocsonyi, presidentul »Asociațiunii«, și dl Zeno Mocsonyi de Foen, au inaugurat o nouă serie de contribuiri, fondul muzeului a crescut la respectabila sumă de aproape 100.000 cor., și astfel »Asociațiunea« — după-ce s'a îngrijit cu toată precauțiunea de un plan cât se poate mai coreșpunzător, — a putut începe ridicarea falnicului palat, care va avè să adăpostească clementele trecutului, produsele muncii și momentele caracteristice ale vieții naționale a poporului român din țeară, și are speranța că îl va pute preda destinațiunii sale încă în deaursul anului 1904.

De oare-ce însă această »Casă Națională«, acest falnic monument cultural trebuie creat — deși cu toată modestia ce caracteri-

Sează elementul nostru, dar' totuși în condițiuni demne de importanța unui popor de 3 milioane și corăspunzătoare scopului urmărit, — fondurile adunate până astăzi nu acoper încă toate speșele zidirei, și afară de aceea instalațiunile interne ale așezământului proiectat încă vor reclama sume considerabile.

Din această cauză comitetul central al »Asociațiunii« se vede îndemnat, a adresa un nou și călduros apel către publicul român, invitând pe toți câți se interesează de progresul cultural al poporului nostru, ca prin marimonioase contribuiri la fondul »Casei Naționale«, să pună »Asociațiunea« în posibilitate de-a termina acest important așezământ național în timp apropiat și în condițiuni pe deplin mulțămitoare.

Din ședința comitetului central al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«, ținută în Sibiu la 29 Octombrie 1903.

I. St. Șulțu m. p. Dr. C. Diaconovitch m. p.

Faptele unui preot.

Cireșu, Nov. 1903.

(Urmare)

E de mult de când am cetit aceste rinduri precum și alte laude la adresa preotului Ioan Grozavescu. Și deși eu nu pot subscrie aceea că Dumniului ar fi fost un dar dela D-zeu pentru Cireșeni, totuși nu am luat cuvânt. Deoparte ca se nu 'mi-se zică, că doară din mine vorbește numai ura și răsunarea ori mai știu eu ce. De altă parte fiindcă am fost în nădejdea că vîzîndu-se dl Ioan Grozavescu cu un atribut atât de frumos onorat, doară doară va rumpe cu ținuta sa condamnabilă, și îndreptîndu-se se va nezuî ca întru adevăr se fie așa după-cum s'au publicat, adică: Un dar pentru Cireșeni. Sau ca la cel mai rău cas mai marii sei bisericești, Episcopul și Consistorul din Caransebeș, cărora le-am descris cauza îl vor îndruma la ordine pentru multele sale fapte scandaloase.

Vîzînd însă că mai marii sei, pe lângă toate cererile și rugămintele mele nici până azi nu finesc cauza. Și astfel acest om în loc să-și primească meritata pedeapsă în continuu este laudat și preamărit.

Deci, pentru-ca se nu mai poată îmbătă iumea cu apă rece, deși cu părere de rău, dar' mă vîd silit în cele următoare a publica faptele sale. Ca așa onoratul public cetitor se judece însuși ca întru cât merită acest om, onorificul nume de Părinte sufleteș, de luminător și crescător al poporului! Și ca întru cât s'a putut zice ori nu, ca prin respectivul »D-zeu 'și-a trimis binecuvîntarea sa peste Cireșeni? și îndeosebi peste subscrișul ca dascăl al Cireșenilor«.

Sînt Sălăgian și numai înainte de aceasta cu 6 ani am venit în Bănat în comuna Cireș, ca învățător comunal, denumit fiind aici din partea Înaltului Ministru de culte și instrucțiune publică.

Cum că în acești 6 ani de când sînt în aceasta comună, cum? în ce mod? și cu ce rezultat 'mi-am împlinit și-și împlinesc datorința mea de învățător și crescător al poporului? Aceasta la cas de lipsă voi dovedi-o cu

documente fide demne. D-zeu 'mi vede inima și sufletul cu câtă dragoste și ardoare m'am nisuit și mă nisuiesc ca pe toate căile și cu toate ocașiunile se ridic din întunerecul neștiinței pe poporul român din aceasta comună. Să-și îndulcesc cătră sfînta biserică și școală, spre a-și face demn de stima și respectul tuturor, demn de numele român. Durere însă, că în această a mea nisuiță în continuu am fost împedat, ba chiar persecutat, din partea aceluia individ din comună, care însuși ar fi chemat în primul loc a premerge cu esemplu și a-și da mâna de ajutor, adică: de fostul preot local dl Ioan Grozavescu.

Acest om la început ce e drept 'mi-a întins mâna de ajutor și a arătat multă bunăvoință. Durere însă, dar' ajutorul și bunăvoința sa au fost numai la aparință — numai o simulație patentată — și nu dură mult, căci cu cât vedea mai mult că din partea poporului din loc și a străinilor mi-se recunoaște activitatea mea și că încep a căștiga stima și încrederea lor, cu atîta dlui se se îndepărta mai mult de mine, de școală și de cauza învățămîntului. Și mai întăiu pe asuns, ear' pe urmă pe față a început a lucra și a ațîța poporul în contra mea, așa încât de 2—3 ani încoace deja îmi este dușmanul cel mai neîmpăcat, nisuiindu-se pe toate căile a-și strica și a mă descredita.

Acest om în loc să se bucure de nisuița mea de-a deștepta poporul, — pare că este o unealtă plătită a acelora, cărora le sta în interes rămînerea în întunec și neștiință pe mai departe a poporului român. Căci în loc să îndemne părinții de a-și trimite copiii la școală, el zi de zi îi înstrăinează dela aceasta. Dumniului nu voiește să știe nimic nici chiar de cuvintele Măntuitorului Christos, care a zis: »Așa se lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca vîzînd faptele voastre cele bune să preamărească pe Tatăl vostru care este în ceriuri!«, ci seamănă cearta între popor și între mine, între școală și învățător, persecutîndu-mă în modul cel mai josnic și rușinător.

Cum că câte nedreptăți am suferit din partea lui, și cum că în ce mod a lucrat contra deșteptării și luminării poporenilor sei, din multele cazuri îmi permit a le aminti deocamdată numai următoarele:

1. Încă îndată după venirea mea în aceasta comună observînd decadența culturală și morală a poporului, și vîzînd că în Dumineci și sîrbători cei mai mulți oameni, precum mai întreg tineretul, ba chiar până și copiii școlari nu cercetează deloc sfînta biserică, ci în loc de aceasta cea mai mare parte mai bucuroș sed prin birturi ori alte locuri necuviincioase, otrăvindu-și trupul și sufletul cu rachiul jidanului și multe învățături rele și demoralizatoare.

Deci, deși nu m'a rugat nimenea și deși nu sînt de religiunea gr.-or. al acestui popor și prin urmare nici cantore bisericesc, totuși pentru-ca să curm acest rău, să-și abat dela calea rătăcită — și dela birt — la sfînta biserică, și să nu las ca poporul român din aceasta comună să fie obiectul de batjocură al străinilor, m'am decis, ca

pe toți aceștia în toate Duminecile și sîrbătorile, precum și în serile de iarnă de peste săptămîna să-și adun la școală. Aici apoi — gratuit și fără de nici o remunerațiune — să-și învîț și instruez cu deosebire în sfîntele cântări bisericești. Se compun un cor din ei, ca astfel apoi în acest mod smulgîndu-și din ghiarele birturilor și din aerul infectat ale altor locuri rele, în toate Duminecile și sîrbătorile să-și duc la biserică și acolo prin cântări armonioase mărînd pe D-zeu să atragem la casa Dlui cât mai mulți credincioși.

M'am pus deja pe lucru. Și deși am avut a mă lupta cu multe și mari greutăți, totuși în câteva luni 'mi-a succes a-și încheia un cor bunîșor, cu care apoi — fie zis spre lauda acestor coriști, — spre cea mai mare mulțămire a poporului am cântat în sfînta biserică în toate Duminecile și sîrbătorile.

(Va urma).

Mihail Bobisla,
inv. comunal.

Teatru.

Duminecă, în 29 Nov. c. s'a deschis teatrul german aici, după-cum am anunțat, sub direcțiunea cunoscutului și bine apreciatului director, dl Leo Bauer.

Din reprezentațiile, ce s'au dat în săptămîna aceasta ne-am convins, că atât piesele sînt din cele mai bune, cât și puterile trupei dlui Bauer sînt cele mai escelente. Intre actori sînt și doi Români. Recomandăm deci publicului nostru cercetarea teatrului, unde fiecare va afla adevărată plăcere și mulțumire.

Duminecă s'au jucat, după prînz opereta în 3 acte *Don Cesar* de R. Dellinger, ear' seara *Talismanul*, piesă în 3 acte cu cântece de I. Nestroy.

Însemnăm, că în fiecare Duminecă să dau câte două reprezentații; la cea de după prînz prețurile sînt scărîte considerabil.

Luni s'a dat vestita operetă de Ioan Strausz, *Der Zigeunerbaron*.

Toate aceste piese au avut succes splendid; teatrul zilnic e ticsit de public.

Marți s'a jucat piesa »*Das grosse Licht*« (Lumina cea mare) de F. Filippi, o piesă sguuitoare, luată din viața de artist. În un oraș se zidește o catedrală și arhitectul, făcînd cunoștință cu un pictor, îl angajează să picteze biserică. Pictorul, în urma multelor laude, e cuprins de mania măririi, vine în ciocnire cu arhitectul și are un sfîrșit trist.

Asemenea au fost frumoase și bine jucate piesele »*Der Strom*« Mercuri și drăgălașa operetă în 3 acte »*Der Kellermeister*« de K. Zeller, Joi seara.

Sîmbătă să joacă a doua oară piesa »*Lumina cea mare*«.

De încheiere amintim, că în iarna aceasta va veni să joace ca oaspe în trupa lui Bauer vestita noastră artistă, d-ra *Agatha Bărsescu*, dela București.

Gig.

PARTEA ECONOMICĂ.

APEL

in cauza strîngerii de numiri locale pe seama albumurilor.

Pregătirea cunoscutelor albumuri, 4 la fel de cusături țărănești, alte 4, tot la fel, de țesături în lână, și earăși 4 la fel de țesături în humbacuri cum și litografierea în colorii a 600 esemplare albumuri au căsunat alergături și trudă fără preget de peste un an. Chieltuelile vor ajunge, în sfîrșit, suma de multe-multe mii coroane.

Aceste două constatări sînt, așa cred, de ajuns spre a înțelege, că vorba este de o întreprindere națională a ceea ce este importantă și vrednică de sprijinul publicului nostru, care, cu recunoștință întonez, a ținut să răspundă la apelurile de odinioară prin trimiterea de numeroase țesături și cusături, în scopul decopierii și resp. litografierii. Amîndouă lucrările fiind aproape gata, ar fi acum să urmeze rînduirea modelelor și încheierea lucrării.

Este însă neapărat să premeargă înzestrarea fie-cărui model întocmai cu numirile populare ce-i dau țerancele noastre în comuna unde modelul aparține.

Strîngerea acestor numiri, în parte locale, reclamă cu necesitate intervenirea a câte 2—3 țerance cum și a unei persoane culte, care să știe lua informații exacte, apoi să rînduească și să scrie apriat numirile eruate. Avut-am, ca doar' nime altul, destule ocazii să mă îndreptez despre că, voind să strîngi, din graiul poporului, numiri veritabile de felul indicat, adese întîmpini greutăți de necredut și că cine va scrie ceea-ce îi îndrugă, eacasa din auzite sau din sfătoșenie, cutare femeie gureșă din cutare sat, unde te miri ce cusături și țesături există, — prea ușor să alege cu numiri false sau altecum nepotrivite. Decât așa, mai bine nimica!

Tocmai fiindcă albumurile au isbutit peste așteptare și vor stoarece, la timpul seu, admirația unanimă, să impune datorința de-a înzestra fiecare model, reproduc a ceea ce și resp. litografiat, cu numirile usitate în graiul țărănimii din satul, în care se făptuise obiectul decopiat pentru albumuri.

Pentru de-a înlesni orientarea, îngăduit fie-mi să amintesc pe scurt, în ce condiții ar trebui culese numirile, dacă este să isbutească cum s'ar cuveni.

Întrebată trebuie, pe rînd sau de-odată, 2—3 țerance mai bătrîne și măiestre în ale acului resp. țesătoriei. Asemenea țerance dau și ele, nu arare-ori, răspunsuri osebite. Răspunsurile la fel se scriu ca fiind nimerite, car' asupra celorlalte se discută și eventual se chiamă în ajutor o altă țerancă, poate mai espertă. Decât a reproduce în scris răspunsuri șovăitoare sau altcum îndoelnice mai bine e a nu scrie chiar nimic. Femei bogate, tinerele sau aparținînd claselor mai înalte, rare-ori știu da răspunsuri în regulă. Inadins recomand 2—3 țerance; căci abia vei întîlni țerancă, care singură ar fi în stare a răspunde fără greș. O cerință neapărată este de-a întreba numai și numai țerance din comuna unde aparțin modelele trimise de aici, nu și țerance de aiurea; altcum ușor te pomenești cu numiri nepotrivite.

La strîngerea numirilor te rog cu tot respectul să binevoiești a interveni personal, inducînd numirile eruate cât mai exact, legibil și întocmai după-cum le rostesc țerancele întrebate. Espresiile locale, fie și lungi, ciudate sau de origine străină, trebuie așadar' reproduce întocmai, subliniate și puse între semnele citării („—“). Esplicări scurte sînt, cerînd trebuința, binevenite, deasemenea linii simple, învederînd d. e., care dintre cusături unde se vine sau care parte a cusăturii ce numire specială poartă.

Dacă strîngerea numirilor s'ar îndreptez unui om puțin îndemnatie sau doar' incult, nici vorbă de numiri isbutite, despre ceea-ce adese-ori m'am convins.

De-odată cu strîngerea puținelor numiri pentru singuraticile modele, asupra cărora voi reveni, s'ar putea săvîrși o altă lucrare, foarte instructivă și de netăgăduit interes, cultural și național. Astfel se poate numi descrierea cusăturilor mai de seamă peste tot și îndeosebi, care unde se aplică în comuna sau ținutul cutare. Binevenită, instructivă și prețioasă ar fi descrierea mai ales a cusăturilor proprii unei cămeși, femeiești și bărbătești.

Ca întregire ar putea servi descrierea cusăturilor la *proboade* și *alte pânzării*, mari și mărunte.

În scopul orientării urmează 3 descrieri drept exemple, anume:

1. În comuna *Săliște*, comitatul Sibiului, țerancele poartă cămașă, pe care o numesc *șieș*, pl. *șieș*, din giolgiu subțirel, cu măneci și poale adese foarte largi. Cusături are iia: la grumaz *șciupagule*, alcătuit din *șbiată*, (dela cuv. *beaută*) și o a doua cusătură, care și ea se numește *șciupage*, (partea din jos, pe încre-

șitură). Curmeziș peste umăr e cusută *șaltiaș*. Pe măneci în jos, cu începere de de-asupra altitei și până la pumnași, se coboară 3—5 *șșirniș* (cusături înguste) și printre ele *șciocănele* (cusături cam lătărețe, negre sau negre cu fir) și *șghirlanșii*, un fel de cheițe cu mici găurele, mărginite de *șpodobeli*. Pe crețul din jos al mănecii se află *șpumnașii* (numiți și *șbentiș* sau *șurlucașii*), ear' pe margine *șfodorii*. Pe piept în jos se află 2—4 *șciocănele*. Din brâu în jos se întind *șpoalele*, la cari femeile mai tinere le zic *șfustă* sau *șfustăș*. Îndepărtînd poalele sau și mănecile, rămăne ceea-ce se numește *șciupage*. Cuvîntul „ciupag“ are deci trei înțelesuri. Ca material pentru cusături servește aproape totdeauna *șmășasa*. Odinioară se aplicau diverse colorii în parte focoase. Negrul și mai ales negrul cu fir în aur a devenit culoarea astăzi predominantă.

2. În comuna *Nîmbav*, cercul pretorial al Nocrichului, comitatul Sibiului, cum și în comunele învecinate, numite *șLe Mărtibaciuș*, bărbatul poartă *șcămășă* (pl. *șcămășii*) de cănepă, împodobită la gât și măneci cu diverse cusături, de obicei înguste și împestrițate. La gât e *șgulerul*, pe măneci în jos *șprinsătura* (un fel de cheiță cu găurele), ear' la gura mănecii *șpușii*. Rare-ori întîlnești cămeși de giolgiu sau de in. Ca material de cusut servesc parte *șarniciul* (humbacul colorat), parte *șmășasa* și nu arare-ori *șșerul* sau și lână, vâpsită acasă sau și cumpărată gata.

3. În comuna și ținutul de sub Nr. 2, *șiile* au la gât *șobinșealăș*, *șpuș peste umăr*, de cari atîrnă în jos 3—5 *șcapel* și un *șșir* sau o *șprinsătură* (cheiță cu găurele ca la bărbați). Fetele au, în loc de peste umăr, *șpuș peste cot*, cari adese se coasă *șpe dos*, adecă dinspre laturea opusă a pânzei. La puș peste umăr se pot deosebi adese-ori și anume: *ștrășciorul* (vîrguță de-asupra), lîngă care *șaltiaș* (cusătura principală), apoi *șbrinelule* și din jos *șluncașii*, un fel de vîrguțe șerpuid în diverse colorii vii. *șPoalele* iei rămăne neîmpodobite. Cu atît mai frumos se împodobesc, pe margine, învîlțoarele de cap, numite *șgiolgiuriș*, cu *șpuș la giolgiuș*.

Sibiiu, 12/25 Noemvrie 1903.

(Va urma).

D. Comșa m. p.,
presidentul Reuniunii agricole române.

Foloasele ce ne pot da vacile bine îngrijite.

— Doamne, moș Vasile! azi am fost la biserică; și drept să-ți spun, tare m'am mirat de copilașii noștrii!

— Cari copilași?

— Cei cari-'s dați la școală! Cum mai cântau de frumos! Par'că erau niște ângeri la glas. Drept dragu să-ți ascuți. Numai să-ți dea Dumnezeu zile lungi și sănătate dlui învățător; că bine 'i-a mai învățat.

Pecat de ce-'i cari nu-'și dau copii la școală! Mare blăstêm o să fie pe capul lor.

Nu vîd ei că cel cu știință de carte e mai bine vîzut?

Colinde.

— Din colecțiunea prof. Andrei Bărcanu. —

I.

Pogorît'a Dumnezeu
Cu vestmîntul mohorit,
Mohorit pînă 'n pămînt
Dar' în piept și-'n spățicele
Luciși stele mărunțele.
Pe din sus mai măricele.
Luciși luna cu lumina
Și soarele cu căldura
Dar' în cești doi umerei
Luciși doi luceferei.
Mîna stîngă crucea-și duce
Ș'a dereaptă bosioace,
Bosiocul fetelor,
Măghiran nevestelor,
Tămăița babelor,
Măr de aur junilor
Și crucea bătrînilor.
Raiule, grădină dulce,
Nu mă 'ndur de-a mă mai duce
De mirosul florilor,

De dulceața poamelor,
De versul paserilor,
De șgomotul-albinelor
Sus în poarta lui Christos;
Rămăi om bun, sănătos
Ca un trandafir frumos,
C'ai fost gazda lui Christos;
Rămăi gazdă sănătoasă
Ca o garofă frumoasă!

Auzită în Săcele de C. V. Căciulă.

II.

Seara de astă seară
Mult 'mi-e seară mare
Seara de Crăciun
Un fiu s'a născut
Din maică curată,
Trup făr' de păcate.
Doi ângeri din cer
De veste 'mi-au prins,
Joi s'au coborît,
La el au venit,
Pe el 'l-au cerut:
— Dă-ni-'l nouă, maică,
Să 'ți-'l botezăm,

Să 'ți-'l creștinăm!
Lor că li 'l a dat,
În poală 'l au luat,
La riu 'mi-'l au dus,
Rîul Iordan.
În lapte 'l-au scaldat,
În vin l au botezat,
Sfânt nume 'i au pus:
Isus Cristos,
Ca să stăpânească
Ceriul și pămîntul
Și pe noi de a rîndul.

Auzită în Budila de Ioan Păreș.

Mulfumita colindătorilor

(În Tohanul-vechiu)

Stați frați
Ș'ascultați!
S'a sculat domnul g zdă
De o lună
De-o săptămînă,
Mai virtos în astă seară bună
Cu un colac mare

— Ba se pricep la mai multe; și toate le fac cu rostul lor.

— Drept grăești! Dar' se nu-'mi uit vorba: ziceam de băieți că au cântat frumos până-ce s'a isprăvit liturgia și în urină a ținut dl învățator o frumoasă cuvântare despre societăți. Zicea că societățile sânt de mai multe feluri: Nu numai de bani ci și de bucate, de oue, de lapte și de câte altele. Mai spunea că într'o țeară mică, mică de tot, de trei ori mai mică decât a noastră, cu numele Danemarca; că oamenii de acolo nemulțumiți cu câștigul de pe bucate, au transformat o parte din pământul lor arabil, în feneț.

— Ei și iarba le-a adus mai mult folos?

— Da! și se vezi cum: Oamenii dintr'un sat erau îndatorați să aibă fiecare câte o vacă bună de lapte și să pască pe imașul comunei; ear' laptele dela fiecare vacă, se-'l ducă la o casă ce aveau ei acolo în sat.

— Ei și ce făcea cu el?

— Păi ce se facă. Zicea că acolo în casa aceea, aveau o mașină care făcea unt, numită mașina »centrifugă« și untul cu preț bun. Mai spunea, dl învățator, că în Danemarca sânt multe societăți de felul acesta.

— Mă rog, și cam cât venit se aducă acele societăți?

— Zicea că în anul 1896, ei au vândut în strainătate 64 milioane chlgr. unt, aducând un venit de 165.175.000 lei.

Mări, cu cap trebuie să fie oamenii de pe acolo.

— Mai spunea dl învățator, că acolo mai toți oamenii sânt cu știință de carte, și apoi știu să se folosească de ea. Ei n'asteaptă ca la noi să ne dea ântâiu cuțitul de os și apoi ne luăm de lucru.

La ei comerțul și industria e în mâna lor. Nu ca la noi în mâna altora. Omul nostru nu vede că cerințele vieții sânt din ce în ce mai mari și lupta pentru hrana zilnică e tot mai grea!

Mândru și frumos.

Nouă ni se pare

Că-'i pelița lui Christos;

Toți s'aveți gură de mulțumit!

(Toți strigă! Mulțai mare!)

Un dar ș'al doilea dar;

C'un șold-bold de porc,

Nouă nu ni-se pare că-'i șold-bold de porc,

Ci-'i porcul cu cap cu tot.

Toți s'aveți gură de mulțumit!

— Mulțai mare!

— Un dar ș'al treilea dar:

Cu vre-o doi trei asprișori.*)

Nouă ni-se pare, că-'s doi trei asprișori,

Ni-se pare, că-'i comoară împărătească,

Dumnezeu gazdei s'o 'mplinească!

Toți să ziceți: Să trăească!

— Să trăească!

Comunicată de **Trăian Radu**.

*) Aspri sau asprișori erau niște bani mai mici din timpurile vechi.

E foarte adevărat! Trebuie să ne mișcăm și noi și să luăm pildă dela alte neamuri.

La muncă dar'; căci muncind omul cu chibzuială pune capăt sărăciei.

Secretul bogăției este a lucra cu hărnicie, și sudoarea feții este singurul material din care putem face aur.

S Vechiu.

Despre cultura grâului.

— Semnele unul bun soi de grâu —

— Să fie deprins cu clima și pământul, cu alte cuvinte să fie aclimatizat, căci la ce ar folosi un soi foarte rodnic dacă ar pieri de gerurile din timpul iernii?

Clima localității de unde aducem o varietate, ne arată întru câtva dacă aceea varietate este rustică sau nu. Așa varietățile din localitățile mai răci vor ținea mai bine la gerurile iernii, decât cele din localitățile calde și secetoase, cari vor ține bine la secetă.

În ceea-ce privește pământul, varietățile timpurii isbutesc chiar în pământurile mijlocii, căci ele se coc atunci când pământul nu le mai poate hrăni; dimpotrivă, varietățile rodnice cer pământuri grase, căci altfel rămân cu boabele pălite și seci.

— Să aibă boabe multe și de bună calitate, ceea-ce se cunoaște după spic, care trebuie să fie lung și cu spicuțele pline, iar paiul să fie cât se poate de scurt căci altfel cade.

— Să înfrătească cât mai puțin, căci înfrățirea, după observații făcute, atârnă în mare parte de condițiuni meteorologice, bogăția pământului, de timpul sămănăturii și de desimea seminței.

Când soiul de grâu ce se cultivă înfrățește prea tare, nici nu mai știm câtă sămănță să sămănăm; ori semeni prea des, ori prea rar, după-cum e și anul mai mult sau mai puțin priincios.

Pe urmă grâul înfrățit tare se coace tot rînduri, rînduri, ear' spicele cari se ivesc mai în urmă, n'au decât boabe ușoare și de calitate foarte proastă.

Deeât 6 spice proaște mai bine 4 bune.

În sfârșit, grânele cu bobul alb sânt mai de ales decât cele cu bobul roșu, căci dau mai puține țerițe și făină mai albă.

Deasemenea cele cu boabele sticloase și lungurețe, sânt mai hrănitore (cuprind mai mult gluten) decât cele mălaețe și rotunde.

Alegerea unei varietăți potrivită cu clima și pământul localității este cel mai sigur și mai ieftin mijloc de-a micșora cheltuielile de producere, căci atunci roada sporește fără nici un adaus de cheltuieli. Soiurile localnice, formate după caracterul climei și pământurilor noastre, sânt prin aceasta chiar, cele mai bune; nu ne rămâne decât să le îngrijim ca să nu degenereze și să le îmbunătățim, dacă e de lipsă. Negreșit că nimic, nu ne îndreptățește să zicem că nu sânt, sau nu pot fi soiuri streine cari, aduse și aclimatizate la noi, n'ar putea da rezultate mai bune, dar' prin îmbunătățirea grânelor localnice putem să facem mai curând un pas înainte decât prin aclimatizarea soiurilor străine.

La espoziția din Budapesta.

Ni-se se cere publicarea următorului avis:

Camera de comerț și industrie din Brașov dto 12 Noemvrie a. c. ne vestește, că ministrul de comerț a făcut înlesnire industriașilor (măiestri, sodali, elevi) de-a visita espoziția permanentă de mașini, aranjată în Budapesta, în muzeul tehnologic. A conces anume, ca grupuri de cel puțin 10 persoane se poată călători cu preț redus la Budapesta și înapoi cu tren de persoane și mixt pe căile ferate de stat și pe cele vicinale de stat. Din astfel de grupuri pot face parte și femeile, cari se ocupă cu vre-un lucru industrial, nu însă și nevestele industriașilor (măestrilor și sodalilor) și peste tot consăngenii lor de sex femeiesc, cari sânt eschiși dela acest favor.

Călătoria în clasa a II a se face cu prețul clasei a III-a, ear' în clasa a III-a cu prețul de jumătate.

În scopul câștigării acestui favor este a se cere dela cameră certificat.

Camera ne roagă totodată să facem în cercurile meseriașilor cunoscut, că ea e aplecată a acoperi din mijloacele sale spesele de călătorie la espoziție și înapoi clasa a III-a, pentru industriași, sodalii și învățăceii săraci și vrednici de astfel de ajutoriu.

Incunoștințăm despre aceasta pe cei interesați, cu adausul, că acei meseriași români din cercul camerei (comitatul Brașov, Făgăraș, Sibiu și Târnava mare) cari ar dori să cerceze această espoziție și să beneficieze de favorul amintit mai sus, să se pună în timpul cel mai scurt în legătură cu subscrisul comitet, care va trage informațiuni mai detaliate și eventual va lucra într'acolo, ca și meseriași de-ai noștri din Sibiu și jur să viziteze această espoziție, după toată probalitatea în sărbătorile Crăciunului nostru.

Sibiu. 19 Noemvrie 1903.

Comitetul »Reuniunii sodalilor români din Sibiu.

Victor Tordăș'anu,
president.

I. Apolzan,
notar.

Din cercurile meseriașilor.

În Sibiu.

Sânt 6 ani trecuți, de când, întemeietoriul primei Reuniuni de meseriași la noi, de pie memorie Părintele *Nicolae Cristea*, s'a retras din fruntea »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«, cu călduroasa recomandare adresată ultimei adunări generale (1897) conduse de d-sa: »de-a pune în fruntea Reuniunii un bărbat, care, după istoricul *Mommsen*, nu pentru plată se servească poporului, dar' nici măcar pentru plata dragostei poporului, ci pentru binecuvântarea viitorului și înainte de toate, pentru-ca să-'i fie posibil a mântui și a face, ca națiunea să poată reîntineri«.

Norocoasa alegere, făcută de acea adunare, în persoana actualului president, a dlui *Vic. Tordășianu*, noroc și prosperitate a adus în aproape toate afacerile Reuniunii și prin ea lucratură și la îmbunătățirea sortii și la înălțarea demnității meseriașului nostru. Ar fi se ies din cadrele înguste ale raportului, ce 'mi-am propus a face, amintind și numai în treacăt toate lucrările indeplinite în sinul Reuniunii, lucrări, cari însuflețit-au și meseriașii noștri din alte localități.

Meseriașii sibieni, asupra cărora se răsfrâng în mod mai imediat binefăcătoarele raze ale muncii, închinat de presidentul lor: creării, consolidării și înfloririi clasei noastre de mijloc, s'au folosit de privilegiul onomastice de Marți (11/24 Noemvrie) a presidentului lor, când în mod sărbătoresc au ținut să-și manifeste dragostea și alipirea și în acelaș timp și recunoștința, ce 'i-o datoresc.

Luni, în preșară, corul mixt al Reuniunii, sub conducerea zelosului dirigent *Candid Popa*, a făcut la locuința dlui Tordășianu o frumoasă serenadă, după care toate persoanele, ce stau aproape de Reuniune, s'au întrunit în restaurantul Barbu (Bierhale), unde am petrecut câteva ore în mare veselie și în deplină frățietate. Primul toast, ținut aci, a fost al sărbătoritului president, care mulțumind pentru nouele dovezi de dragoste, au închinat în sănătatea iubitorilor săi oaspeți. Intr'aceea notarul Reuniunii, dl *Ioan Apolzan*, cul-tip., apropiindu-se de masa de frunte, ține în numele membrilor Reuniunii o înălțătoare vorbire plină de cuvinte de iubire și de laudă, adresate presidentului, căruia îi predă un interesant și cu mult gust artistic confecționat album, dăruit de membrii Reuniunii. Albumul conține fotografia presidentului, adresa de mai jos și iscăliturile cu mâna proprie a membrilor. Dl Tordășianu, plin de emoțiune pentru plăcuta surprindere, ce 'i-s'a făcut prin acest prețios dar, mulțumește tuturor și îi asigură, că acest album va fi o carte vie, care pururea va vorbi despre vrednicile celor grupați în jurul Reuniunii noastre și că spre a-i perpetua viața, îl va transmite la timpul seu Reuniunii, ca po-doabă să servească și pentru generațiile următoare. De încheiere scoțând în relief căldura plină de iubire și de entusiasm, cu care meseriașii noștri își îndeplinesc toate afacerile lor, căldurei și entusiasmului căruia sunt a se ascrie și rezultatele până aci obținute, dorește, ca însuflețirea dintre noi nici-când să nu înceteze.

După o cântare, executată cu mult farmec de corul mixt, presidenta »Despărțământului femeiesc întregitor al Reuniunii«, doamna Elisabeta Poponea, soția vicepresidentului Reuniunii, rostind în numele membrilor (femei) despărțământului, cuvinte de mulțumită cătră acela, care ființă a dat despărțământului, chemat a lucra pentru închiegarea femeilor în societate și astfel a lucra pentru binele fie-căreia în parte și pentru binele obștesc în genere, îi predă sărbătoritului un frumos coșuleț cu flori vii, dăruit de damele despărțământului. Presidentul mulțumește pentru atențiunea neașteptată, ce 'i-s'a dat din partea de tot tinărului despărțământ, căruia îi dorește, ca flori să-și împodobească roadele muncii. Drăgălașa Elenuță, fiica colegului în slujbă a presidentului, a dlui Ioan Șut, a stors admirațiunea noastră a tuturor prin frumoasa predare a poeziei »Trei Doamne și toți trei« de G. Coșbuc.

Dl Tordășianu, frapat și de acest sincer prinos, ține o avântată vorbire în care, aducând cuvinte pioase în memoria întemeietorului Reuniunii, a P.

Nicolae Cristea, în a primului patron al ei, a nemuritorului arhiepiscop *Andrei baron de Șaguna*, vorbește despre vrednicile nașului steagului, a de toți veneratului episcop *Nicolae Popea* și ale actualului patron I. P. S. Sa Domnul *Ioan Meșianu*, arhiepiscop și metropolit, și neuitându-și nici de bunii reprezentanți ai junimei române, de amicii sei Pavel Cotoș, Ioan Silaghi, Ieronim Preda, Ioan Șut și Vasile Stan, prezenți și la aceasta sărbare, precum prezenți sunt ori de câte ori Reuniunea munca lor o reclamă, ne vestește plin de bucurie, că un cerc de prietini ai sei și ai causei meseriașilor, 'i-a predat o sumă de peste cor. 400, ce se se împartă, ca stipendii între învățăceii meseriași, fitorii măiestri și stâlpi ai Reuniunii. Păharul și-l ridică întru îndelunga viață a tuturor binefăcătorilor Reuniunii.

Măestrul măsar, dl *Victor Preda* din Avrig, salută pe president în numele meseriașilor români cu locuința afară de Sibiu.

Pentru reprezentanții junimei rostește o vorbire caldă vice-presidentul *G. Poponea*, ear' notarul *Apolzan* pentru Reuniunile de meseriași din țeară, cari își au, drept comitet central de acțiune, comitetul Reuniunii noastre. Cu cântări frumoase ne-au delectat vice-presidenta despărțământului, d-na *Paraschiva Cioran*, vice-pres. *G. Poponea*, d-șoara *Elena Baciu*, dl *Nic. Rusu* și alții.

Ora 1 după mează noapte ne-a despărțit dela această sărbătorire a muncii, sărbătorire, ce a adunat pe frații împreună.

Eată în cele următoare textul adresei din album:

„Iubiți domnule president!

Mai bine de șase ani te vedem stând cu vrednicie în fruntea Reuniunii noastre, a meseriașilor Români.

Mai bine de șase ani te vedem lup-tând cu zel apostolesc pentru a Reuniunii, adevărată pentru a noastră înaintare și prosperare.

Și în acest timp dat 'ți-a fost, ca munca jertfită cu atâta belșug și dragoste spre înflorirea Reuniunii și, prin ea, spre consolidarea noastră a meseriașilor români, încoronată să-ți fie cu cele mai binecuvântate isbânzi morale și materiale.

Este firesc lucru deci, ca noi cei ce ne bucurăm de roadele ostenelelor d-tale, adâncă dragoste și recunoștință totdeauna să-ți păstrăm. Este firesc lucru, ca noi, familia cea mare a meseriașilor români, încheată prin solici-tudinea d-tale, bucurie și durere cu d-ta împreună să împărțim, și zilele momorabile în viața d-tale, zile de sărbătoare și pentru noi să fie.

Ajuns astăzi să sărbezi o astfel de zi, ziua numelui d-tale, o sfântă datorie ne împlinim, când cu bucurie alergăm ca împreună cu d-ta, și noi să prăsnim această zi.

Nu aur, nici argint îți oferim din acest prilej, ci un modest *Album*, pe care te rugăm să-l primești cu dragostea, cu care 'ți-l prezentăm, ca un prinos al mulțumitei și gratitudinii noastre, a tuturor.

Îți dorim din inimă sănătate și viață lungă, ca mulți ani înainte să fi călăuzul nostru, spre binele și progresul meseriașului român!

Sibiu, la 11/24 Noemvrie 1903.

In Blaj.

Reuniunea meseriașilor români din Blaj s'a întemeiat primăvara anului acestuia și înaintează frumos. Are preste 60 de membri și o avere de aproape 1000 cor. President al reuniunii este dl. prof. G. Precup.

Aceasta reuniune a dat Sâmbătă în 21 Noemvrie c. un concert în sala hotelului »Univers«, la care a luat parte aproape întreg publicul din Blaj.

Eată ce scrie »Unirea« despre aceasta serată:

Programul a fost foarte variat și vorbirea de deschidere a presidentului prof. *Gavrilă Precup*, ne-a întărit pe toți în credință, că reuniunea este pusă pe base solide și are în frunte un bărbat destoinic cum este dl *Gavril Precup*. A fost mult aplaudat. Tot atunci ni-s'a dat ocaziunea a admira frumoasa și plăcuta voce d-șoarei *Aneta Nagy*, care prin cântarea sa, cum și prin jocul la cimbală a stors aplause nesfârșite. Sperăm, că în viitor vom avé mai multă ocaziune, ca se ne delecteze cu vocea D-șale. Asemenea a fost mult aplaudată D-na *Emilia Domșa*, bună cântăreață și d-șoara *Aurelia Gruța*, care acum s'a produs mai întâiu ca bună declamatoare. Dintre d-ni au escelat *Augustin Gruța*, *Aurel Maniu*, și *Ilie Mircea*, ear' în »Barbu Lăutarul«, dl *Augustin Gruța*, a fost neintrecut ca totdeauna. Incontestabil că dl *Gruța* este un talent care foarte bine știe să se transpună în situațiile cele mai comice. Aproape toate punctele programului au fost repetite și publicul nu se sătura de-a asculta doinele frumoase cântate de cor. După concert urmează dans. Noul aranjament și frumoasa iluminare a hotelului lasă să ni se desfășure înaintea ochilor o priveliște pictorească. Petrecerea a decurs cu multă animație până în zori.

Rugare

cătră stimații membri ai »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu«.

Indrăsnim a vesti pe stimabili membri ai Reuniunii noastre agricole, că subsemnatul comitet, folosindu se de binevoitorul sprigin, oferit întrecut de d-nii prim-pretori ai cercului Sibiu, S.-Sebeș, Mercurea, Seliște și Nocrich, a transpus acestora și cuitanțele despre taxele pro 1903 cu rugarea respectuoasă să binevoiască a încassa prin mijlocirea primăriilor respective comunale taxele dela membrii noștri.

Precum indeobște este cunoscut reuniunea agricolă se susține aproape numai din taxele dela membri. Deasemenea este cunoscut, cum în schimbul acestor taxe, comitetul împarte an de an între membrii în mod gratuit fel de fel de semințe de nutrețuri, de cânepă italiană, apoi pădureți, altoi, galițe de soiu etc., ba în timpul din urmă, încât a îngăduit starea materială, s'au procurat mai multe vițele și oi de soiu, cari s'au dat și ele membrilor, tot în mod gratuit, spre prăsilă. Spre a răspândi în cercuri cât mai largi folositoarele povețe despre unii sau alții.

rami de economie, comitetul a tipărit unele cărți pe cari parte le împarte gratuit, parte le pune în vânzare cu preț redus. Fără a aminti de dese întruniri agricole, ținute la fața locului prin comune, de tovărășiile agricole și de însoțirile de credit sătești sistem Raiffeisen, întemeiate la stăruința și cu conlucrarea noastră și fără a aminti de expozițiile anuale de vite de prăsilă, la cari se împart sfaturi și premii în bani și de expozițiile de poame, împreunate și ele cu aceleași foloase, fie-ne iertat a aminti aci de marea expoziție industrială din anul trecut, expoziție aranjată cu mari jertfe de timp și bani și ale cărei roade: albumurile de cusături și țesături, confecționate cu multă îngrijire și și cu mari jertfe de bani, chemate sânt a răspândi în întreaga lumea cultă produsul mâinei țărâncii noastre și prin aceasta a ne deschide nouă izvoare de venit și în același timp a ne ridica și vaza pe veacuri înainte.

Acestea și multe altele știute — sântem în firma credință, că stimabili nostri membri, pătrunși de însemnătatea reuniunii, pe cari datori sântem să o susținem cu toții, nu ne vor lipsi de valorosul sprigin oferit și până aci, și pentru ceea-ce li rugăm să primească și pe această cale sincera noastră recunoștință și asigurarea despre frățiasca dragoste, ce le-o păstrăm.

Sibiu, 20 Noemvrie n. 1902

D. Comșa,
pres.

Vic. Tordășlanu,
secretar.

Știri economice, comer., jurid., industr.

De-ale băncilor române. Săptămâna trecută a apărut »Amarul băncilor române«, din care se vede, că avem în total 90 de bănci române. Aceste în total reprezintă la finea anu lui 1902 un capital social de 10,514 467 cor. 68 bani, cu 488,546 cor. 81 bani mai mult ca în 901. Fondurile de rezervă se urcă la suma de 4,111 057 cor. 47 bani, cu 458.621 cor. 20 bani mai mult ca în 1901. Fondurile de pensiu: 866,476 cor. 63 bani, creșterea 103.453 cor. 9 bani. Depunerile spre fructificare: 41,588,341 cor. 61 bani, creșterea 3,863 131 cor 93 bani. Fondurile de binefaceri: 101,655 cor. 32 bani. creșterea 19 707 cor 27 bani. Adunând aceste sume vedem, că totalitatea acestor fonduri și depozite a fost la finea anului 1902 de 57,185 001 cor 71 bani cu 4 934.460 cor. 30 bani mai mult ca în anul 1901. Venitul curat cu finea anului 1902 este în total de 1543,872 cor. 9 bani, adică cu 88,440 cor. mai mult ca în anul 1901.

Bănci noue »Ciacovana« institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Ciacova și a ținut adunarea constituantă în 15 Noemvrie alegându și direcțiunea și comitetul de supraveghere. Capitalul social este de 100 mii cor.

— În Zărnești s'a întemeiat o nouă bancă română, numită »Creditul«, cu un capital de 80 mii cor. împărțit în 800 acții, a 100 cor

— În Vașcău e pe cale asă întemeia o nouă bancă românească. În fruntea mișcării stau preoții și alți inteligenți din Vașcău și jur. Aceasta va fi a doua bancă românească în B. hor.

Târgurile în Cluj. Incetând boala de vite și de porci în Cluj și împrejurime, târgurile Clujului sânt slobode. Cu toate aceste la târgul de săptămână din săptămâna trecută au fost mânate puține vite și porci, din cauză, că nu pe toate satele s'a știut despre încetarea opreliștei târgurilor. Din cauza aceasta vitele și porcii au fost foarte scumpi

— Fiind-că se oprișe târgul de țară din toamnă, primăria Clujului a cerut dela ministru de comerț să lase a se ținea un târg de țară supletor în zilele 10—12 Dec. c. Să așteaptă îngăduința ministrului.

Dare de seamă și mulțumită publică.

La stăruința fraților români Dionisie Șandru din Viștea-infer. și Nicolae Costea din Slimnic s'a colectat pentru zidirea unei noue biserici în comuna noastră Rusciori, protopbrs. Sibiu, suma de 20 dolari 90 cenți dela următorii Români aflători în Martins-Ferrij, Ohio, America-de-nord:

Nicolae Costea, Slimnic, 1 dol.; Pomoram Luca, Slimnic, 25 cenți; Dionisie Șandru, Viștea inf., Ioan Stănilă, Mag, fiecare câte 50 cenți, Nicolae Piros, 1 dol.; Nicolae Hantău, Ioan Nistor, Ilie Barb, fiecare câte 25 cenți; Ilie MODOIU, Ilie I. Nistor, Ilie A. Nistor, Ioan Moldovan, Nicolae Barbu, fiecare câte 10 cenți; Ioan Hantău, 50 cenți; Nicolae Piros, 15 cenți, toți din Hendorf; Vasile Moldovan din Cristian (Sibiu), 50 cenți; Niculae Rus cu soția Frevonia, 1 dol. 50 cenți; Ioan MODOIU, 25 cenți, toți din Țeline; Maria Rațiu, 25 cenți; Istrate Mihailă 50 cenți; Gligore BACIU, Stefan BACIU, fiecare câte 25 cenți; Liția Boian, 20 cenți; Crăciun Romanate, 25 cenți; Calin Nicolae, 50 cenți; Tinu Boian, 25 cenți, toți din Șmig; I. Mușat cu soția Ana, 50 cenți; George Mușat, 15 cenți; Dumitru Florea, Vasile Popa, fiecare câte 20 cenți; A. Suteu, Chirilă Andreas, fiecare câte 10 cenți, toți din Sâmbăta-inferioară; Dănilă Czech, G. Sas, George Marc, Ioan BURLAN, fiecare câte 25 cenți; George BĂRSAN, Ioan BURLEA, fiecare câte 10 cenți; Dănilă BENȚIA, 20 cenți, toți din Hurez; Andreas Breith, 25 cenți; Johann Weber, 10 cenți, din Giacășiu, D. Ciocandea, N. Sipos, fiecare câte 25 cenți; V. Trambitaș 15 cenți; I. Sipos, 10 cenți, toți din Beclean; G. Naneș, 25 cenți; Ioan Florea, 20 cenți din Voivodenii-mici; A. Achim, I. Muntean, V. Stoica, fiecare câte 25 cenți, toți din Giacășiu; G. Șuteu, Dărlös, 25 cenți; I. Radu din Săcel, 25 cenți; Vasile COMECIU, N. Pandrea, M. Pandrea, N. Funariu, fiecare câte 20 cenți, toți din Ucea-superioară; Vila Popa, Dupusdorf, 50 cenți; Ioan Stoia, Felmer, 25 cenți; Ach. Datcu, Mucundorf, 50 cenți; Ilie Brânzea, Hurez, 10 cenți; I. Constantin, Hendorf, 20 cenți; I. Gerasim Trântor, Str. Cățișoara, 50 cenți; Ales. Comșuța, I. Cotoară, fiecare câte 25 cenți; Pant. BUNESCU, 20 cenți, toți din Porumbacul-infer.; P. Sipos, Beclean, 10 cenți; Sp. Bogdan și Savia Cornilă din Sâmb-sup., câte 25 cenți; Balázs István, Biró Mihály fiecare câte 25 cenți, toți din Zombor; Vasile OPRIS, 10 cenți; George BĂRSAN, 25 cenți, toți din Corbi; G. Măzgărean, 50 cenți; Filaret Popa, 20 cenți, ambii din Feldioara și Moise Popa din Viștea superioară 15 cenți.

Aceste fapte marimonioase ale susnumiților dăruitori dovedesc în de-ajuns iubirea și dragostea ce o nutresc în inima și sufletul lor față de sfânta biserică.

Ca semn de recunoștință și mulțumită față de amintii dăruitori sfânta noastră biserică prin organele sale, prin comitetul parochial a binevoit a decide: a li-se exprima mulțumită protocolară, prin ce li-se eternizează numele în anele parochiei și totodată ca donatorilor și pe calea publicității să li-se exprime mulțumită astfel și pe această cale venim a le exprima, în numele poporului nostru, cea mai sinceră și mai profundă mulțumită pentru jertfa adusă pe altarul Domnului.

Rusciori, la 10/24 Noemvrie 1903.

Nic. Șurean,
par. preș. com. par.

Ales. Bărsan,
inv. not. com. par.

CRONICĂ.

Clubul român din Viena. În Viena, cum știm, este o vrednică însoțire a studenților noștri dela școlile înalte, cu numele »România Jună«. Nu de mult s'a întemeiat de unii Români a doua însoțire, numită »Clubul Român«, care între altele are scopul a sprijini pe meseriașii români din Viena. Aceasta însoțire a aranjat zilele trecute o serată musicală cu concursul dlui Zaharia Bărsan. Programa a fost foarte variată și frumoasă. Președintele clubului dl. Sandulovici a salutat pe oaspeți, în deosebi pe reprezentanții societății »România Jună«, și pe frații Italiani, cari de asemenea s'au grăbit să fie de față la această serată a »Clubului Român«. Frații Italiani au fost primiți cu aplauze frenetice și tratați cu mare dragoste și ospitalitate.

Din cercurile tinerimei noastre universitare. Joi, în 26 Nov. c s'a ținut în Cluj petrecerea tinerimii române universitare din Cluj fiind bine cercetată de publicul român din Cluj și jur.

— În ziua sfinților Arhangheli corul universitarilor români din Cluj, sub conducerea dlui Iustin Cl. Juga, a cântat în biserica din comuna Feleac. Români din acest sat au fost încântați de corul tinerilor noștri, ear' preotul dl Gavrilă Pop, care-și sërba onomastică, a fost foarte mângăiat de atențiune și a ospetat la casa și la masa sa pe toți coriștii.

La »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu« s'au primit următorii membri ordinari: Ioan Eftimie Ursu, inv., George Dan, George Coman Ursu, George Vasilie, Ioan Coman Ursu, Lazar Vasilie, Ioan Călărășiu, Mihailă Repede, Florea Lăzăroaie, toți economi, Demetriu Clain, paroch, toți din Bradu; Ioan Nicolae, inv., George Poștea, v-notar, ambii din Avrig.

Alegere de notar în Ilmbav. La 7 Noemvrie a. c., s'a săvîrșit alegerea de notar comunal în Ilmbav (comit. Sibiu) sub conducerea dlui prim pretor Haner Gustav din Nocrichiu, — ales fiind dintre cei 11 candidați, fostul notar provisor de până acum, dl Procopiu Marin. Onoare conducătorului de alegere, care pe toți cei 11 competenți calificați i a pus în candidație. Onoare alegătorilor, cari cu toții au apreciat hărnicia și calificațiunea nou alesului.

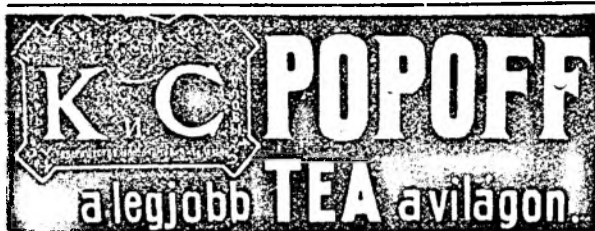
Privitorul.

O carte interesantă despre Bucovina. Profesorul Dr. Gustav Weingand, dela universitatea din Lipsca, care înainte de doi ani a vizitat Bucovina, anunță că în anul viitor va apare o nouă carte a lui: »Romänische Dialekt-Studien über Bucovina«. (Studii de dialecte române din Bucovina).

Jefuit. Din Galați (România) ni se scrie, că săptămâna trecută tinerul Ioan Voicu din Tilișca călătorind la Galați și de aici la Tulcea și Hârșova pentru a cumpăra marfă. în apropierea comunei din urmă a fost atacat de 5 hoți, cari i-au luat toți banii, mai multe mii de lei și pe lângă aceasta i-au mai și tăiat cu cuțitele Voicu abia a scăpat cu viața. Hoții sânt urmăriți.

Malestatea Sa a dat veduvei lui George Boarna din Brebul (com Caraș Severin) o pensie pe viață de 250 coroane Repausatul soț al veduvei a fost acela, care a găsit coroana țării, pe care Kossuth o îngropase la 1849 aproape de Orșova.

Partidul lui Bánffy. Am amintit, că baronul Bánffy alcătuieste un nou partid politic și că în Cluj a ținut prima adunare. Aici s'a alcătuit un comitet compus din 85 membri. »Alkotmány« publică cu numele pe toți acești membri și din publicare se vede că 48 sânt Jidovi și numai 37 creștini. Cu Jidovii vrea Bánffy să creeze statul național maghiar!

147 4-10

Eftin de minune și real

Garanță:
pe 8 zile de probă.

Colecție vrednică de laudat
12 obiecte exact conform ilustrației
numai cu fl. 2.95.

1 orologiu de buzunar de nickel rem
cu umblet regulat și cu garanță pe 3 ani, 1 lanț
pancerat din goldin veritabil sau nickel,
1 adaus (joujou), 3 inele pentru degete cu
pietri colorate, 2 ace de cravată, 2 inele
pentru urechi, 1 broș, toate obiectele în ese-
cutia cea mai frumoasă din aur double ameri-
can și o cutie pentru orologiu.

Mai departe oferim:

Nr. 3024 1 orologiu goldin de serviciu fl. 2.90.

Nr. 3074, 1 orologiu deșteptător cu umblet
bun fl. 1.30.

Nr. 3006, 1 lanț pancerat din argint veri-
tabil fl. 1.20

1 broș din argint veritabil aurit sau
oxidat, un joujou sau ac de cravată cu chipul
papei în photo-email fl. 1.74.

Espediția după primirea banilor sau cu
rambursă. E permisă schimbarea sau banii se
retrimit.

Kappellner & Holzer

Furnizor al oficialilor de stat c. și r.

Cracovia, strada Dietel 68/X (Austria).

Preț-curanți ilustrate gratis
și franco, 158 4 6

Agenți se caută.

Deschidere de prăvălie.

Avem onoare a face cunoscut P. T. public, că în piața de
aici noi cu 14 Septembrie a. c. vom deschide o prăvălie

de confecțiuni pentru dame ♦ ♦

♦ ♦ și domni de rangul prim;

noi îngrijim aprovizionarea prăvăliei noastre personal în Viena și
Berlin și aducem lucrurile cele mai frumoase și mai nouă ne vom da
silință a face astfel de prețuri, ca să putem susținea ori-ce concurență.

Pentru numeroase vizite se roagă Cu stimă

LUDVIG FERENZ & COMP.

98 9-10

— Strada Cisnădiei nr. 2. —

Hotel „Împăratul Romanilor“ local în colț, mai înainte Krassowsky.

George Schenker & Fiu

Fabrică de spirt și deposit liber de spirt

Sibiu, — Hermannstadt, — Nagyszeben.

Ofer rămânând liber, contra netto casa și dela fabrică sau deposit liber

ff. 96% Spirtrafinade, pr. 10.000 Lt. % Cor. 1.50

ff. 93% Spirt crud. „ „ „ „ „ 1.48

Soiuri de faină foarte fină producție proprie „ „ „ „ „ 1.56

ff. Licheuri de tot soiul, apoi rachiuri sau rum obicnuit la luarea
unui sortiment de 25 Lit. sau și 25 Lit. de o calitate pe litră „ 1—

La procurarea cu rambursa de spirt sau rafinade esto de dat ca arvonă
pentru dările corăspunzătoare de fiecare Lit Cor. 1.— 112 8-52

Schimbare de local.

Avem onoare prin aceasta a face cunoscut onor. p. t. public, că cu
15 Nov. c. am mutat localul

Intreprinderii noastre de pompe funebre

din strada Pempfinger Nr. 10 în casa noastră proprie

— **Strada Faurilor Nr. 11.** —

Localul din Piața-mică Nr. 4, rămâne și mai departe acolo.

Recomandându-ne și pe viitor onor. public, semnăm

cu toată stima

Kalman Paly & fiu Anton.

Sibiu.

165 3-3

— Piața-mică: Telefon Nr. 106. — Strada Faurilor: Telefon Nr. 107. —

Ioan Gebora

neguțătorie de haine bărbătești

Sibiu, Piața mică, nr. 10.

Asortiment bogat de stoffe de modă

și anume producție din țară cum și fabricate engleze și
171 2-10 de Brinn, veritabile.

Deposit de haine gata pentru domni și copii.

— Mostre la cerere gratis și franco. —

Orologe, obiecte de aur și de argint deposit dela fabrica

Iulius Erös

Sibiu (Nagyszeben) str. Cisnădiei 3.

— **Cel mai mare deposit** —

din Transilvania dela fabrică, de orologe, juvaeri,
obiecte de aur și de argint al lui Iuliu Erös, Sibiu
(N.-Szeben), strada Cisnădiei nr. 3

Toate obiectele de aur și de argint sunt
probate și esaminate oficios și pe fiecare obiect
este oficială vizibilă „marca“, afară de aceasta se
dă garanță în scris despre veritatea fiecărui obiect.

Prețuri-curante ilustrate se dau la
cerere gratis și franco. 64 13-26

Nr. 160 F. Orogliu de nickel, cu coperiș dublu,
foarte masiv 7 cor. 50 bani.

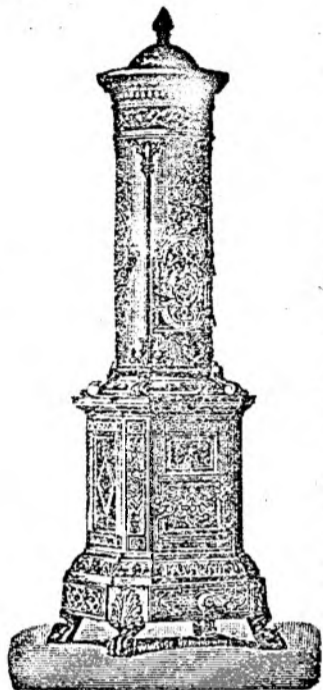
Lanțuri de nickel 50, 70, 100, 140 bani.

Lanțuri de argint 2 cor. 90 bani până la 10 cor.
Șinoare pentru orologiu, 20, 30, 50 bani.

Nr. 160 F.

Foi de țesut pentru femei.

Sobe noue.

Cuptoare de fier cu aparat de regulare.

Sobe și cuptoare.

Liferare din deposit Sibiu sau dela fabrică franco, la ori care stațiune.

La cerere se trimit preț-curanturi

Deposit bogat în tase, în sirme și în place de sobă, în instrumente de camin și în păstrător de instrumente de camin.

Cărbuni de peatră și Coaks.

50 de chilograme se aduc acasă în Sibiu.

Carol F. Jickell
Sibiu.

162 4—

Lemne de foc de fag.

Aducem la cunoștința onor. noștri mușterii, că am început de nou vânzarea lemnelor noastre de fag, pentru foc și invităm cu toată s'ima la procurarea acelora

Lemne de foc de fag.

In blane lungime de 1 metru, fără cărăușie
 „ „ „ „ „ cu „ „ „ „ „
 Taiate lungi și crepate 20 și 25 cm. cu cărăușe
 „ scurte și „ 20 și 25 „ „ „

1/4 stânjin		1/2 stânjin		1 stânjin	
Cor.	bani	Cor.	bani	Cor.	bani
4	70	9	—	18	—
5	30	9	80	19	60
5	90	10	80	21	60
6	40	11	80	23	60

Comande primesc d-nii: C. F. Jickell, trafica mare Piața-mare nr. 12, Wilhelm Fürst, strada Cisnădiei nr. 16, Andreas Rieger, piața de lemne nr. 3, Iuliu Ballmann, strada Măcelarilor nr. 36, Gustav Gürtler, strada Gușterii nr. 37, Albert Waisz, neguțatorie de lemne strada Trei-ștejari nr. 4, Francisc Jahn fi, Piața-mică nr. 31, Josif Schwartz, strada Turnului (Saggasse) nr. 8 Ioan Schnoidar, str. Sării nr. 1, „Concordia“, soc. comercială pe acții, strada Măcelarilor nr. 20 Victor Dressnandt, strada Cisnădiei nr. 11, cum și biroul ferestrăului cu vapor.

Cu deosebită stimă

Mersing & Lessel.

175 1—8

„Anker“ Societate de asigurare pe viață și rente, în Viena I. Hoher Markt nr. 11.

(Inființată la 1858)

În România ca societate străină singură concesionată și admisă.

Averea totală 153 milioane Coroane.
 Fondul de asigurare 516 „ „
 Plătiri până acum 248 „ „

În anul 1902 au primit cei asigurați cu parte de câștig pentru cas de moarte și asigurările mixte după planul A de div. 25% a premiului anual plătit în numerar, pe când la asigurările mixte și de cassa de economii după planul B de div. (dividendă ce anual se urcă) s'au plătit în numerar 3% a tuturor premiilor plătite dela începutul asigurării, anume

după 3 ani,	după 4 ani,	după 5 ani
9%	12%	15%
după 6 ani,	după 7 ani,	după 8 ani,
18%	21%	24%

Asigurări avantajoase de zestre și mixte.

Premii moderate. — Condiții favorabile. — Siguranță absolută.
 Cu prospecte și deslușiri servește cu plăcere

Agentul nostru general plenipotențiat dl FRITZ SCHMIDT

în Sibiu strada Margarethen nr. 8

cărnia cu 1 Dec. e 'iam predat și agentura principală în Sibiu.

P. T. domni contrahenți sunt totodată cu s'imă rugați ori-ce enitări de premii a le plăti numai la dl SCHMIDT, care va avisa scadența lor totdeauna la timp. 177 1—3

Liferantul curții ces. și reg. Esposiția Paris: Medalia de aur.

FERMOLENTI

Vacs de ghete și papuci,

cel mai bun din lume, se svintă curând, are lustru foarte frumos și nu strică pelea de loc. — Inființat la anul 1832. — Depositul fabricii Viena I. Schulerstrasse nr. 21.

102 8—26

Prima
 Fabrică ardel.
 de casse
 c. și reg. privilegiate

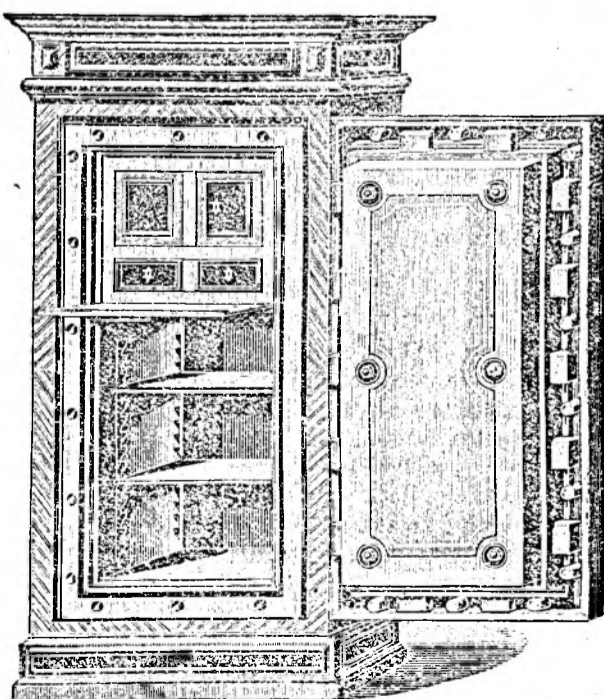
R. Öszy

SIBIU, Piața Hermann 1, și str. Cisnădiei 6.
 își recomandă:

Cassele sale pancerate de for sau oțel pentru păstrarea de banl. cărți și documente, sigure contra focului și spargerii și făcut din o singură bucată de fer sau oțel; cassele sunt provăzute cu legături nevisibile și de aceea ofer cea mai mare siguranță contra spargerii.

Sunt foarte recomandabile pentru oficioile comunale, bisericesti cum și de matricule, cu prețurile cele mai efine socotite se vënd după tocmeală, cum și cu achitarea în rate a prețului.

Liste de prețuri la cerere se trimit gratis și franco. 164 2—10

Pentru comuna Ucea-de-jos (Comitatul Făgărașului)

să caută un cărețar și boltaș român, om harnic. Localitățile unde se va purta această negustorie sînt la cea mai bună poziție din comună. Detalii da
178 1-3 Primăria comunală.

Mijlocul Palais

pentru întinerirea părului

redă părului încărunțit culoarea originală. Nu colorează pielea capului, nu petează albiturile și are deosebitul avantaj, că întărește locul părului de cap și e cu totul nevătămător. 179 1-6

Prețul unui flacon cor. 2.

Deposit principal în Budapesta: la farmacistul Otto Petri I. Atilla körut Nr. 51.

Lemne de foc de fag.

Subscrișul ofer lemne de foc de fag prima calitate, nepluțite:

1 metru stâmpen	1/4 metru stâmpen	1/4 metru stâmpen
C. 21.—	C. 10.50	C. 5.44
C. 22.—	C. 11.10	C. 6.16
C. 25.80	C. 12.90	C. 6.94

In magazin
Dus acasă
Tăiate și crepate și duse acasă

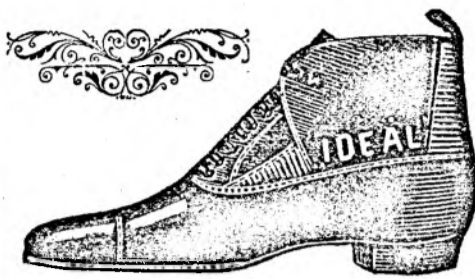
Comandă se primesc la:

G. Scheyhing, strada Cisnădiei nr. 20
J. Joh. Kell, Piața-mare nr. 11
Fritz Hemper, strada Pintenului nr. 12

Cu distincție stimă

G. Scheyhing.

135 6-10

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public și domnilor militari, că pentru apropiatul sezon de iarnă

'mi-a sosit un bogat asortiment de

Ghete pentru militari, domni, dame și copii

frumoase și fără defecte

în ori-ce sortă și de toate prețurile, pe cari le-am cumpărat în persoană în Viena și Budapesta, și că le vînd pe lângă serviciu preventor și cinstit cu cele mai estine prețuri.

Recomandându-mi întreprinderea onoratului public și domnilor militari, semnez

Cu deosebită stimă

Victor Dressnandt, boltă de ghete.

169 2-3

SIBIU, strada Cisnădiei nr. 11, (în dreapta dela poartă),

Comandă după măsură fără ridicarea prețului.

În atențiunea binevoitoare a cumpărătorilor de clavire.

Să recomandă prin sine însuși

Fabricatele Reinhold

și nime să nu întrelase a lua și aceea în considerare la cumpărarea iminentă că acele fac o concurență reală, astfel nu de desconsiderat și firmele din țeară și din străinătate de cel mai bun renume vechiu, fiindcă după cum e știut un Piano Reinhold, e foarte calificat. Cât de puțină lipsă de reclame umflate au Fabricatele Reinhold, stimații interesați să binevoiască a se convinge în

Salonul de clavire a lui F. A. Kauffmann

Sibiu, strada Urezului nr. 11,

care firmă are exclusiva reprezentanță pentru Transilvania.

Cu considerare la declarațiile lui F. Robert Reinhold, care deja au apărut de repetițe ori, onorat public să ia la cunoștință, că acele instrumente Reinhold, cari nu se iau prin un mijlocitor, nu pot fi recunoscute nici din partea fabricii ca noue și de valoare deplină. Planele Reinhold se fabrică în interesul durabilității tonului totdeauna fără capsulă de ton.

F. Robert Reinhold e membru al comitetului școlar al societății fabricanților de clavire vienezi și proprietarul mai multor premii distinse de expoziții.

Salonul de clavire a lui F. A. Kauffmann oferă întotdeauna ocaziunea și pentru cumpărare de clavire renovate, folosite, cum și de armonii de școală și orgă și se fac solid și ieftin reparaturi de tot soiul cu cunoștințe speciale și pentru mușterii privați.

118 5-

Oare de atelier dela 8 dimineața până la 7 oare seara.

Atelierul fotografic aranjat de nou al lui

Wilhelm Auerlich

în Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 53.

Prin aceasta îmi permit cu toată onoarea a face cunoscut că cu ziua de azi m'am mutat din vechiul meu atelier, strada Cisnădiei nr. 53 în atelierul fotografic din aceeași casă, (edificiul de mijloc) zidit după stilul cel mai nou și acolo m'am aranjat conform cerințelor celor mai moderne și m'am provăzut cu cele mai noue aparate, încheieri momentane etc

Este de relevat, că prin instalarea aparatelor celor mai noue do luminat cu lumină electrică s'a făcut posibil a putea face luări fotografice și dacă se lasă cea mai mare întunecime. Aceste fotografii la lumină mălestrită nu sînt de loc în nici o privință îndereptul celor făcute la lumina zilei și nu sînt de confundat cu fotografiările la lumina electrică cu magnesium.

Pentru comoditatea prea stimaților mei mușterii am deschis în parter un canton, unde de aci înainte se resoalvă toate agendele de afaceri.

Cu deosebită stimă

Wilhelm Auerlich.

Fotografieri la lumină electrică până la 7 oare seara, fără urcare de prețuri.

„Brădetul“

Institut de credit și economii soc. pe acții în Orlat.

Anunț.

La institutul de credit și economii „Brădetul“, societate pe acții în Orlat, începând cu 1 Ianuarie n. 1904 etalonul depunerilor spre fructificare va fi următorul:

5 1/2% se solvesc după depunerile corporațiilor fără considerare la termenul de anunț.

5% se solvesc după depunerile particularilor cu termen de anunț de cel puțin un an.

4 1/2% se solveste după depunerile particularilor fără anunț.

Din ședința direcțiunii ținută în 19 Noemvrie. Orlat, în 28 Noemvrie 1903.

178 1-1

Direcțiunea.**Eftin de minune!!****395 bucăți cu fl. 1.85.**

Un crogiu escelent și elegant, cu garanță că umblă bine și în 24 de ore numai odată trebuie tras, împreună cu un lanț aurit; un admirabil ac de cravată cu brillant-simili; un inel aurit cu peștră imit. pentru domni ori dame; o garnitură admirabilă, constatătoare din bumbi de manșete, guler și un piept, gar. 3%, aur-double, 6 bucăți batiste de buzunar, gar. de in; unelte de scris elegante de nikel; o etui de cglingă de toaletă cu un pepten frumos; un săpun de toaletă aromatic; o carte de notițe legată; 12 bucăți de bilete artistice a bărbaților renumiți ai secolului trecut, 72 buc. pens de cancelarie engleze și încă 290 bucăți diverse, cari sunt folosite în casă, sunt gratis.

Trimiterea cu rambursă sau cu plată înainte prin casa de esport

H. Spingarn, Cracovia, nr. 80.

La cumpărare de două pachete dau gratis un frumos briceag de buzunar, cu două tășuri. La mai mult de două pachete de fiecare un astfel de briceag.

Pentru-ce nu convine, se trimit numai decât îndărăpt bani. 167 2-3

Ludovic Ferencz,

croitor de bărbați,

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 12,

recomandă p. t. publicului

pentru sezonul de toamnă și iarnă

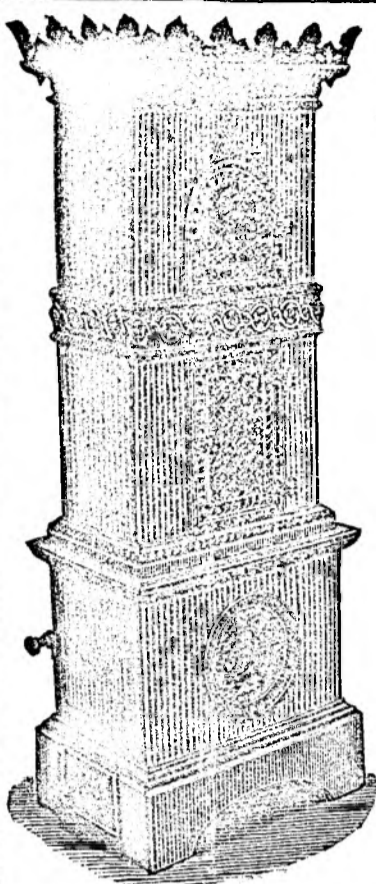
noutățile

sosite chiar acum, pentru haine de bărbați stoffe englezești, franțuzești și indigene, din cari se execută după măsură cele mai moderne vestminte precum: Sacko, Jaquete, fracuri și haine de salon, cu prețuri foarte moderate.

Deosebită atențiune merită noutățile de stoffe pentru pardi-siuri și „Raglam“, cari se află totdeauna în deposit bogat.

Asupra reverenzilor confecționate în atelierul meu imi permit a atrage deosebita atențiune a on. domni preoți și teologi absolvenți în casuri de urgență confecționez un rind complet de haine în timp de 24 ore.

70 13-

Paul Nendvich în Sibiu.**Cuptoare și cuptoare de fert.****(Sparherde),****De toate prețurile,**

în executarea cea mai simplă și

cea mai bogată.

Liferarea se face din

Sibiu și Alba-Iulia.

sau la dorință 184 4-5

franco

la ori-care stațiune de cale ferată.

Liste de prețuri la cerere.

Paul Nendvich

deposit în A.-Iulia.

O nouă prăvălie.

Prin aceasta aduc la cunoștința on. public că 'mi-am deschis în
Str. Cisnădiei Nr. 34.

Prăvălia de droguerii medicinale și chimicale,

care este în legătură cu manufactură fotografică și parfumerie.

Prăvălia fiind deja deschisă, cu distincă stimă mă rog pentru
spriginul călduros

168 2-3

Carl Morscher, magistru.

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

din Sibiu

107 4-

—* Intemeiată la anul 1868 *—

în Sibiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii),

asigurează în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune,
edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru casul morții și cu termen fix, asig-
gurări de copii, de studii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: Capitale asigurate asupra vieții:
95,727.010 coroane. 10.102.362 coroane

Dela întemeiere institutul a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 3,249.332 c. pentru capitale asigurate pe viață 2,920 068 c.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I., curtea I.,
și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Cluj, Făgăraș și Timișoara, precum
și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Avis.

Ne luăm voie a aduce la cunoștința on. public, că avem în

Sibiu, strada Clnădlei Nr. 10

O mare prăvălie de modă

în care se vînd toate soiurile de pălării de modă pentru dame, domni și copii, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Afară de aceea avem gata în deposit tot felul de articoli de modă, pe cari îi primim dela cele mai renumite fabrici din țeară și străinătate.

Pentru binevoitorul sprigin se roagă

Cu stimă

114 9-10

I. & O. Gasser.

Senegin

contra tusei, răgușelii, durerii de piept, ofticeii, tusei măgărești, catarului, astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei sîci. Vindecă sigur și repede. Prețul 1 cor. 20 fl. și 2 cor.

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reumatismului, răcelor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbetrânite boale le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fl. și 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomach, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgărcurile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea sîngelui. Prețul 1 cor. 20 fl. și 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sîngelui la sifilis, morburile tineretelor 1 sticlă 2 cor.

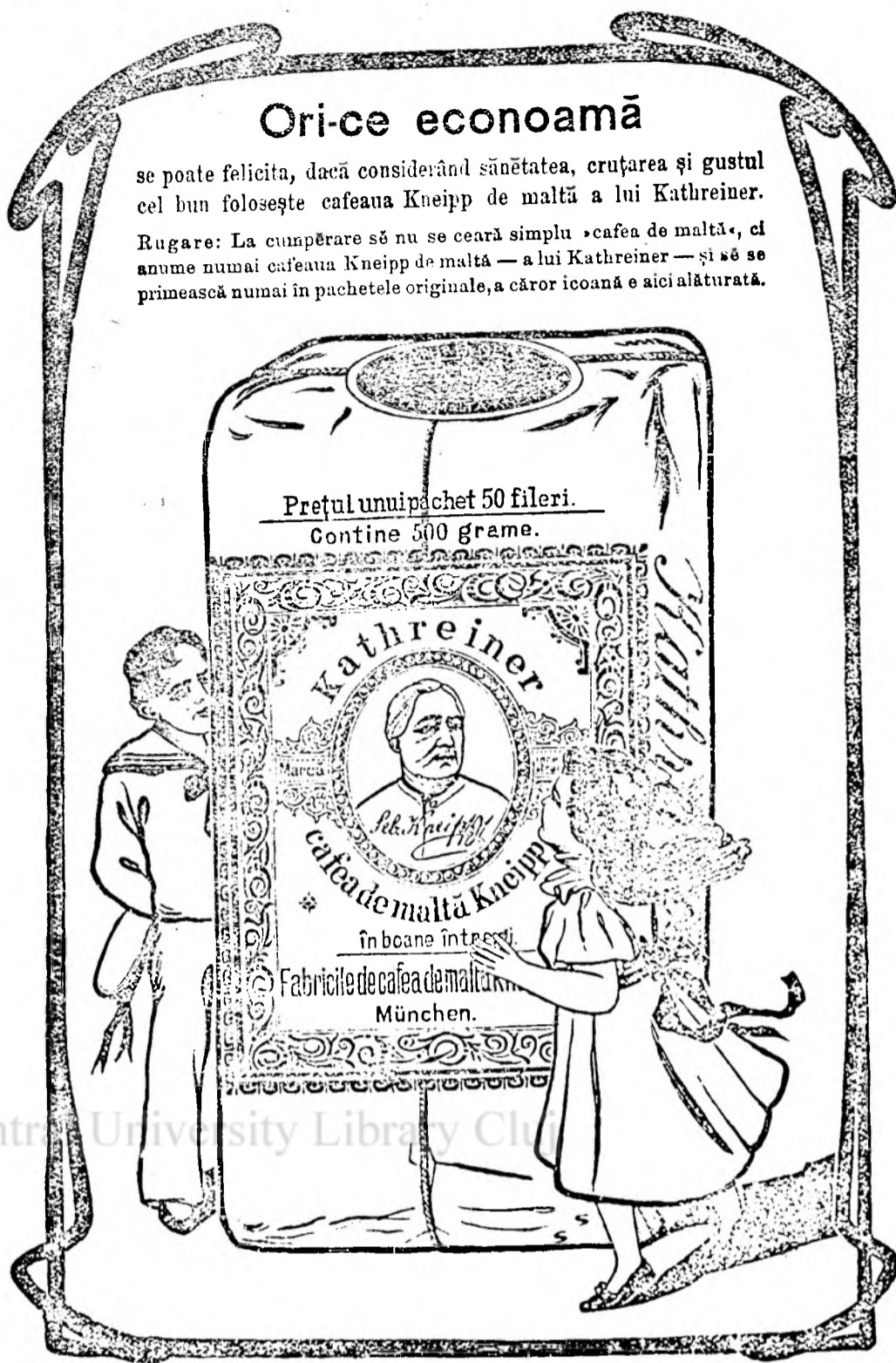
Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de încheierea scaunului numai decît să comandeze Laxbonbons, zacharele purgative, plăcute și dulci la luat. Prețul 1 cor.

Cornel Demeter, 137 3-10
apotecar în Békás Megyer. (Budapest mellett).

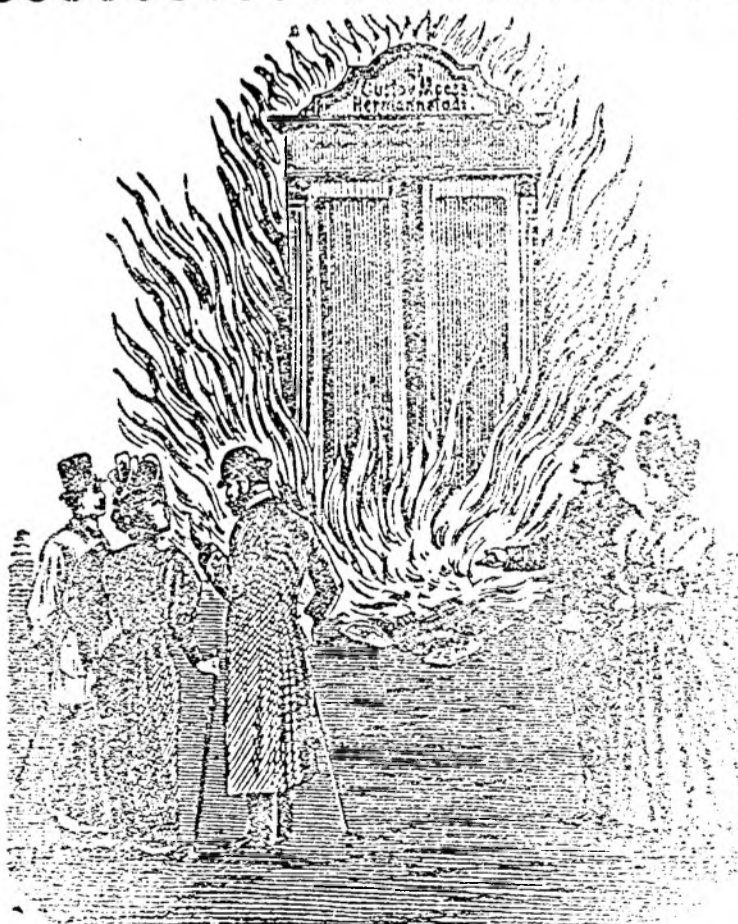
Ori-ce econoamă

se poate felicita, dacă considerând sănătatea, cruțarea și gustul cel bun folosește cafeaua Kneipp de maltă a lui Kathreiner.

Rugare: La cumpărare să nu se ceară simplu «cafea de maltă», ci anume numai cafeaua Kneipp de maltă — a lui Kathreiner — și să se primească numai în pachetele originale, a căror icoană e aici alăturată.

1 5-9

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu dezcehire on. public, care caută casse, să binevoască a fi ca atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe din afară se nu confundă cu alte casse ce obvin în comerț, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panțarata din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru birerlei și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Instalare de lumină Atycelen.

Gustav Mooss,

fabrică de casse în Sibiu,

strada Poplăceli-mare Nr. 8.

2 12-26